



# วุฒิสภา



## เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

(การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ)

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณา  
ของวุฒิสภา

อ.พ. ๒/๒๕๖๔

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

[www.senate.go.th](http://www.senate.go.th)

## คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และนำเสนอข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... (การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ) ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุม สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๔

ทั้งนี้ เพื่อใช้ในราชการรงงานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิง เบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา

สำนักกฎหมาย  
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา  
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

### เอกสารประกอบการพิจารณา

#### จัดทำโดย

นายันท ผาสุข	เลขาธิการวุฒิสภา
ร้อยตำรวจเอกหญิง วิริญญา ประสพสุข	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายโสภณ ชาตบุษย์จารุ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวกฤตยาพร บัวลังกา	นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์	วิทยากรชำนาญการ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกาลฤดี น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางกาญจนา ผลาชีวะ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๕๘๑๑

#### ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๐๖ ๖๖๙๙ ต่อ ๒๔๒๑  
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษา เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา [www.senate.go.th](http://www.senate.go.th)



# สารบัญ

หน้า

## ส่วนที่ ๑ สารสำคัญ บทวิเคราะห์ และตารางเปรียบเทียบ

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ)

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ)

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) ..... ๑

๒. บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ)

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) ..... ๓

๓. ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)

กับร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) ..... ๒๑

## ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ)

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ..... - ๑ -

๒. บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติ

ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... - ๔ -

๓. ประวัติของพืชกระท่อม ..... - ๖ -

๔. ตารางแสดงบทกำหนดโทษยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

พืชกระท่อม ..... - ๘ -

๕. กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ..... - ๙ -

## สารบัญ (ต่อ)

หน้า

### ภาคผนวก

- : สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร  
ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๖๖๓ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๔  
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา ..... (๑)
- : ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) ..... (๓)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ  
ของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ..... (๙)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ  
ของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
(นายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ  
กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ..... (๑๐)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ  
ของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
(นายเทพไท เสนพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์  
กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ..... (๑๑)

## ส่วนที่ ๑

สาระสำคัญ บทวิเคราะห์ และตารางเปรียบเทียบ  
ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
(การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ)  
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)





**สาระสำคัญ**  
**ของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....**  
**(การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ)**  
**(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)**

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ) ซึ่งคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณา โดยภายหลังจากที่ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้แถลงหลักการและเหตุผล รวมถึงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้อภิปรายแล้ว ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ส่งเลื่อนการลงมติไปในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว จึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

**ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ) มีหลักการและเหตุผล ดังนี้**

**หลักการ**

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังต่อไปนี้

(๑) ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๕))

(๒) ยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกาศให้ท้องที่ใดเป็นท้องที่ที่ทำการเสพพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิด (ยกเลิกมาตรา ๕๘/๒)

(๓) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อม (ยกเลิกมาตรา ๗๕ วรรคสาม มาตรา ๗๖ วรรคสอง มาตรา ๗๖/๑ วรรคสามและวรรคสี่ และมาตรา ๙๒ วรรคสอง)



### เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๗๒ มิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลและบริบทของสังคมไทยในบางพื้นที่ที่มีการบริโภคพืชกระท่อมตามวิถีชาวบ้านสมควรยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ) มีเนื้อหารวมจำนวน ๘ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดประเภทยาเสพติดให้โทษ โดยการตัดคำว่า “กระท่อม” ออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๕))

๓. ยกเลิกหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่อาจมีมติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการดังกล่าวประกาศให้ท้องที่ใดเป็นท้องที่ทำการเสพพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๕๘/๒)

๔. ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๕ ยกเลิกมาตรา ๗๕ วรรคสาม)

๕. ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานมีพืชกระท่อมไว้ในครอบครอง (ร่างมาตรา ๖ ยกเลิกมาตรา ๗๖ วรรคสอง)

๖. ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๗ ยกเลิกมาตรา ๗๖/๑ วรรคสามและวรรคสี่)

๗. ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้เสพพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๘ ยกเลิกมาตรา ๘๒ วรรคสอง)



## บทวิเคราะห์

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ)

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

### ๑. เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

โดยที่ปัจจุบันพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๗๒ มิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลและบริบทของสังคมไทยในบางพื้นที่ที่มีการบริโภคพืชกระท่อมตามวิถีชาวบ้าน สมควรยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

### ๒. ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่งและวาระที่สอง

#### ๒.๑. วาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ\*

##### ๒.๑.๑ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ) เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญ ประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้นำร่างพระราชบัญญัตินี้มาพิจารณาจำนวน ๒ ฉบับ ขึ้นมาพิจารณารวมกันไป ดังนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เสนอโดยนายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ กับคณะ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

(๒) ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เสนอโดยนายเทพไท เสนพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓

ทั้งนี้ ภายหลังจากผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าว ได้แถลงหลักการและเหตุผล รวมถึงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแล้ว ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้สั่งเลื่อนการลงมติในร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปในการประชุม

\* สามารถสืบค้นเอกสารแนบระเบียบวาระ เอกสารประกอบการพิจารณา บันทึกการประชุมในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ E-Library ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร <https://library2.parliament.go.th/library/home.html> หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๑ ถึง ๕ ในหน้าที่ ๑๖





สภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวทั้ง ๓ ฉบับ พร้อมกันไป โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา

### ๒.๑.๒ สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ) ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัตินี้ทั้ง ๓ ฉบับตามลำดับ ดังนี้

๑) นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ) (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

(๑) ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๕))

(๒) ยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกาศให้ท้องที่ใดเป็นท้องที่ทำการเสพพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิด (ยกเลิกมาตรา ๕๘/๒)

(๓) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อม (ยกเลิกมาตรา ๗๕ วรรคสาม มาตรา ๗๖ วรรคสอง มาตรา ๗๖/๑ วรรคสามและวรรคสี่ และมาตรา ๙๒ วรรคสอง)

สำหรับเหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้คือ โดยที่ปัจจุบันพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๗๒ มิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลและบริบทของสังคมไทยในบางพื้นที่ที่มีการบริโภคพืชกระท่อมตามวิถีชาวบ้าน สมควรยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕

สำหรับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ) (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ได้แก่



(๑) สารระสำคัญที่พบในพืชกระท่อมสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ เช่น ใช้ผลิตยาแก้ปวดทดแทนการใช้มอร์ฟิน (morphine) โดยมีข้อมูลว่ามูลค่าทางการตลาดของยาระงับปวดประเภทมอร์ฟิน มีมูลค่าประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ซึ่งหากพืชกระท่อมได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจะสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อยาจากต่างประเทศได้

(๒) สามารถนำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งหากได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน จะเห็นได้จากในการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด ครั้งที่ ๔๐ (ASEAN Senior Officials on Drug Matters - ASOD) ในระหว่างวันที่ ๒๗ ถึงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ คณะกรรมการยาเสพติดแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (National Narcotics Board of the Republic of Indonesia-BNN) ได้ให้ข้อมูลว่า เกษตรกรในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Indonesia) ที่ปลูกพืชกระท่อมและส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา (United States of America) ในอัตราไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ ต้นต่อเดือน มีราคาจำหน่ายพืชกระท่อมกิโลกรัมละ ๑๖ ดอลลาร์สหรัฐ (USD) แสดงให้เห็นว่า พืชกระท่อมเป็นพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้ตรวจพบสารปนเปื้อนในพืชกระท่อมของสาธารณรัฐอินโดนีเซียส่งผลให้เกิดปัญหาในการส่งออก

(๓) ลดคดีความอาญาและภาระค่าใช้จ่ายในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งในประเด็นนี้มีข้อมูลว่า ในการดำเนินคดีอาญามีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นประมาณ ๗๖,๐๐๐ บาทต่อคดี

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) มีข้อสังเกตว่า หากรัฐบาลมีนโยบายที่จะยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ควรกำหนดให้กระทรวงสาธารณสุขในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการควบคุมดูแลวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และยาเสพติดให้โทษเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการควบคุมพืชดังกล่าว รวมทั้งให้มีกฎหมายควบคุมพืชดังกล่าวเป็นการเฉพาะด้วย

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาข้างต้น และเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและต่อเนื่องในการดำเนินการ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... เพื่อควบคุมพืชกระท่อมโดยมีมาตรการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงพืชกระท่อมและการป้องกันมิให้มีการนำพืชกระท่อมไปใช้ในทางที่ผิด ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องไปแล้วจำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๐ ถึงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๓ เป็นการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๓ โดยมีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน ๑,๔๐๗ ราย สำหรับผลการรับฟังความคิดเห็น มีผู้เห็นด้วย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๙๓.๗ แบ่งออกเป็นเห็นด้วยโดยมีเงื่อนไขให้มีกฎหมายควบคุมจำนวนร้อยละ ๕๘.๑ และเห็นด้วยโดยไม่ต้องมีกฎหมายควบคุมจำนวนร้อยละ ๓๕.๖ ต่อมา คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ อนุมัติหลักการ



ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการประชุมครั้งแรก เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

**ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้**

(๑) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดประเภทยาเสพติดให้โทษ โดยการตัดคำว่า “กระท่อม” ออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๕))

(๓) ยกเลิกหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่อาจมีมติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการดังกล่าวประกาศให้ท้องที่ใดเป็นท้องที่ที่ทำการเสพพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๕๘/๒)

(๔) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๕ ยกเลิกมาตรา ๗๕ วรรคสาม)

(๕) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานมีพืชกระท่อมไว้ในครอบครอง (ร่างมาตรา ๖ ยกเลิกมาตรา ๗๖ วรรคสอง)

(๖) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๗ ยกเลิกมาตรา ๗๖/๑ วรรคสาม และวรรคสี่)

(๗) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้เสพพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๘ ยกเลิกมาตรา ๘๒ วรรคสอง)

**๒) นายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ** ได้ชี้แจงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร สรุปสาระสำคัญได้ว่า ให้ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เนื่องจากบริบทและวิถีชีวิตของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทยมีการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานสด การนำไปเป็นส่วนผสมในการชงชา และการนำไปต้ม ทั้งนี้ เพื่อการบริโภคเป็นยาบำรุงร่างกายของชาวสวนและผู้ใช้แรงงาน

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบว่าการนำพืชกระท่อมจากประเทศมาเลเซียเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากประเทศมาเลเซียมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยและไม่มีการควบคุมการปลูกพืชกระท่อม ส่งผลให้ประเทศไทยเสียประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ประกอบกับประเทศไทย





มีกฎหมายห้ามการนำเข้า ส่งออก จำหน่าย และครอบครองพืชกระท่อมโดยไม่ได้รับอนุญาต และจำกัดการใช้พืชกระท่อมโดยเฉพาะในสาขาวิชาชีวะเวชกรรม ทันตกรรม และการแพทย์แผนไทย ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น แต่ในความเป็นจริง ประชาชนใช้พืชกระท่อมในวิถีชีวิตมาอย่างยาวนาน ซึ่งจะเห็นได้จากการนำพืชกระท่อมมาใช้ในการรักษาโรคตามตำราการแพทย์แผนโบราณ เช่น ระวังบอาการไอ ปวดฟัน ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ รักษาสมานแผลในปาก อีกทั้งยังสามารถสกัด สารแอลคาลอยด์ (Alkaloid) จากพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์แผนปัจจุบันอีกด้วย

นอกจากนี้ พืชกระท่อมมิได้ถูกกำหนดให้เป็นยาเสพติดในกฎหมาย ต่างประเทศ อันได้แก่ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุ ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๗๑ และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบ ค้ายาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ ทั้งนี้ จากการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมพืชกระท่อมในแต่ละประเทศพบว่า มีประเทศที่ไม่ควบคุมพืชกระท่อม จำนวน ๔๘ ประเทศ ประเทศที่มีการควบคุมพืชกระท่อมแต่ไม่ได้บังคับใช้กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ จำนวน ๑๗ ประเทศ และประเทศที่มีการควบคุมพืชกระท่อมโดยการตรากฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษในลักษณะ เช่นเดียวกับประเทศไทย จำนวน ๕ ประเทศ

ดังนั้น จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า พืชกระท่อมมิใช่ยาเสพติด แต่เป็นพืชที่สร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้  
**ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้**

(๑) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดประเภทยาเสพติดให้โทษ โดยการตัดคำว่า “กระท่อม” ออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๕))

(๓) ยกเลิกหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่อาจมีมติให้รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการดังกล่าวประกาศให้ท้องที่ใดเป็นท้องที่ ที่ทำการเสพพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิก มาตรา ๕๘/๒)

(๔) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๗๕ วรรคสาม)

(๕) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานมีพืชกระท่อม ไว้ในครอบครอง (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๗๖ วรรคสอง)



(๖) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๗๖/๑ วรรคสาม และวรรคสี่)

(๗) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้เสพ พืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๗๒ วรรคสอง)

๓) นายเทพไท เสนพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ ได้มอบหมายให้นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้ชี้แจง หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายเทพไท เสนพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร สรุปสาระสำคัญได้ว่า เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๒) กำหนดให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษมีหน้าที่ ให้ความเห็นชอบต่อผู้อนุญาตในการอนุญาตให้ผลิตพืชกระท่อมตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) (ร่างมาตรา ๓ เพิ่มความเป็น (๖/๕) ของมาตรา ๑๓)

(๓) กำหนดให้กรณีเจ้าบ้านตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร ผลิตพืชกระท่อมในที่อยู่ที่ตนมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนจำนวนไม่เกินหนึ่งตัน ให้กระทำได้เมื่อได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด ให้โทษ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔ เพิ่มความเป็น (๔) ของมาตรา ๒๖/๒)

(๔) กำหนดให้คุณสมบัติของผู้ขออนุญาตในกรณีพืชกระท่อม ตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖/๕ วรรคสาม)

(๕) กำหนดหน้าที่ผู้รับอนุญาตผลิตพืชกระท่อมตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) ให้มีหน้าที่ควบคุมการใช้พืชกระท่อมในครัวเรือนให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต รายงานการใช้ พืชกระท่อม แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบกรณีพืชกระท่อมถูกโจรกรรม สูญหาย หรือถูกทำลาย รวมถึงการเลิกผลิตพืชกระท่อม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔/๑)

(๖) กำหนดให้การเสพพืชกระท่อมตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๕๘ (ร่างมาตรา ๗ ยกเลิกมาตรา ๕๘ วรรคสอง)

(๗) กำหนดวิธีการเกี่ยวกับการพิจารณาค่าขอผลิตพืชกระท่อมที่ได้ยื่นไว้ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา โดยให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งให้ ผู้ยื่นคำขอดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๘)





(๘) กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๙)

สำหรับเหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากปัจจุบันพืชกระท่อมถูกจัดเป็นยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งขณะนี้หลายอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยยาเสพติดให้โทษนั้นก็มิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องควบคุมตามอนุสัญญาแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังปรากฏผลการวิจัยว่าสารสกัดจากพืชกระท่อมมีประโยชน์ทางการแพทย์เป็นอย่างมากซึ่งหลายประเทศทั่วโลกได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้มีการอนุญาตให้ประชาชนใช้พืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในการรักษาโรคได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถปลูกพืชกระท่อมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในครัวเรือน โดยให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของบ้านสามารถปลูกพืชกระท่อมในที่อยู่ที่ตนมีชื่อในทะเบียนบ้านจำนวนไม่เกินครัวเรือนละหนึ่งต้น เพื่อประโยชน์ในทางอื่นนอกจากประโยชน์ของทางราชการ การแพทย์ การรักษาผู้ป่วย หรือการศึกษาวิจัยและพัฒนา

ทั้งนี้ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความแตกต่างจากร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี และนายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ กับคณะ ในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) การอนุญาตให้ประชาชนสามารถปลูกพืชกระท่อมได้ครัวเรือนละไม่เกิน ๑ ต้น

(๒) การปลูกพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจต้องดำเนินการโดยวิสาหกิจชุมชนและต้องขออนุญาตต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

(๓) การแปรรูปพืชกระท่อมในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสกัดในรูปแบบเม็ดยาแคปซูล ยาแก้โรคเบาหวาน ยาแก้โรคความดัน ยาแก้ไอ ยาลดความอ้วน หรือชากระท่อมจะต้องขออนุญาตต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

(๔) การใช้พืชกระท่อมเพื่อเป็นส่วนผสมของยาเสพติดให้โทษยังคงต้องเป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจต้องมีการออกกฎกระทรวงหรือข้อกำหนดเพื่อใช้ในการควบคุมพืชกระท่อมต่อไป



### ๒.๑.๓ การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หลังจากที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) นายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ และนายธีรภัทร พริ้งศุลกะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ ได้ชี้แจงหลักการและเหตุผลประกอบการเสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญระดับประเทศและมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาเพิ่มมากขึ้น การยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อาจทำให้เกิดปัญหาจากการใช้พืชกระท่อม เช่น การนำพืชกระท่อมไปใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตสารเสพติดให้โทษประเภทอื่น การเพาะปลูกโดยไม่มีการควบคุม การเข้าถึงพืชกระท่อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กและเยาวชน และการเยียวยาผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อมก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเหล่านี้จะต้องมีมาตรการและแนวทางในการกำกับดูแลและควบคุมอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จะต้องสอดคล้องกับบริบทและสภาพแวดล้อมของสังคมไทยที่มีการใช้พืชกระท่อมในรูปแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งรัฐบาลจะต้องมีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมทั้งในทางการแพทย์ การพาณิชย์ และการอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(๒) ปัจจุบันแนวทางในการปราบปรามยาเสพติดของโลกได้เปลี่ยนแปลงจากแนวทางในการทำสงครามกับยาเสพติดเป็นแนวทางในการลดโทษและใช้กลไกของกฎหมายเพื่อควบคุมการขออนุญาตเพื่อให้ยาเสพติดบางประเภทเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะเห็นได้จากประเทศในทวีปยุโรปหรือทวีปอเมริกาใต้ได้ยกเลิกยาเสพติดบางประเภทโดยมีแนวคิดที่ว่า “ผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วย” มิใช่ผู้ต้องหา แนวคิดดังกล่าวทำให้ลดปริมาณนักโทษในเรือนจำและยังเป็นการฟื้นฟูบุคคลให้กลับคืนสู่สังคมได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทยได้ดำเนินการตามแนวคิดดังกล่าวโดยการยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรจะต้องมีแนวทางหรือมาตรการในการกำหนดการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของภาคเอกชนอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย

(๓) การจดทะเบียนสิทธิบัตรกรรมวิธีและสารสำคัญที่สกัดได้จากพืชกระท่อมในประเด็นนี้มีข้อมูลว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ บริษัทผู้ประกอบการรายหนึ่งของประเทศญี่ปุ่นได้วิจัยร่วมกับคณะเภสัชศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศไทยและยื่นคำขอรับสิทธิบัตรสารและอนุพันธ์ที่ได้จากใบกระท่อมที่มีชื่อว่า “สิทธิบัตรอนุพันธ์ของสารสกัด Mitragnine จากใบกระท่อม



กระบวนการผลิต ยา และการนำไปใช้รักษาโรคในคนและสัตว์" และยังสามารถยื่นคำขอรับสิทธิบัตรตามสนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (Patent Cooperation Treaty : PCT) เพื่อขอรับความคุ้มครองการประดิษฐ์ในประเทศที่เป็นภาคีสมาชิก แม้สิทธิบัตรดังกล่าวจะไม่ได้ส่งผลห้ามเพาะปลูกหรือใช้ใบกระท่อมเพื่อการบริโภค แต่หากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชนจะมีการพัฒนาต่อยอดทางเศรษฐกิจอาจเป็นการละเมิดสิทธิบัตรดังกล่าวตามสนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตรฯ ได้ ดังนั้น การเสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... จะต้องมีการดำเนินการทางกฎหมายอื่น ๆ เพื่อป้องกันการนำพืชกระท่อมไปใช้ประโยชน์ในลักษณะเฉพาะกลุ่มบุคคล

(๔) แม้ในปัจจุบันจะมีผลการวิจัยแล้วว่า ใบพืชกระท่อมสามารถนำไปใช้ได้ อย่างปลอดภัยและเกิดประโยชน์ ซึ่งสารสำคัญที่พบในพืชกระท่อม ไม่ว่าจะเป็นสารแอลคาลอยด์ (Alkaloid) หรือสารไมทราไจนิน (Mitragynine) ที่มีฤทธิ์ในการระงับการปวดในลักษณะเช่นเดียวกับมอร์ฟีน (Morphine) และผลงานวิจัยของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีผลการวิจัยว่า สารกลุ่มแอลคาลอยด์ (Alkaloid) ที่อยู่ในใบกระท่อมพบสารไมทราไจนิน (Mitragynine) ร้อยละ ๖๖ หากสามารถสกัดสารดังกล่าวออกมาได้จะเกิดประโยชน์อย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีมาตรการในการควบคุมและป้องกันการนำพืชกระท่อมไปใช้ในทางที่ผิด และเกิดอันตราย โดยมาตรการดังกล่าวจะต้องผ่านการทดสอบในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วย กล่าวคือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในฐานะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องกำหนดปริมาณการใช้พืชกระท่อมเพื่อการบริโภคหรือการใช้เพื่อเป็นยารักษาโรค ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการใช้พืชกระท่อมซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและผู้ประกอบการ นอกจาก สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาที่มีบทบาทในด้านการควบคุมแล้ว ยังมีบทบาทในด้านการส่งเสริม จึงจำเป็นที่จะต้องออกกฎหมายลำดับรองเพื่อส่งเสริมการนำพืชกระท่อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในทางอาหาร ยาหรือเวชภัณฑ์ และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ในส่วนของมหาวิทยาลัย ควรจะต้องมีการวิจัยเกี่ยวกับพืชกระท่อมให้มากยิ่งขึ้นเพื่อสร้างความรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของพืชกระท่อมให้แก่ประชาชนอย่างชัดเจน

(๕) เหตุผลของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ที่ระบุว่า “ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๗๒ มิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ” นั้น เมื่อพิจารณาในขณะที่มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และกำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ กฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าวนี้ได้ใช้บังคับอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้น เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอ



นอกจากนี้ ในหลายประเทศพืชกระท่อมเป็นเวชภัณฑ์ที่ต้องควบคุม แต่ไม่ได้กำหนดให้เป็นยาเสพติดให้โทษ ในขณะที่ประเทศไทยจะยกเลิกพืชกระท่อมเพื่อให้เป็นพืชเศรษฐกิจหรือเวชภัณฑ์ ก็ยังไม่มี ความชัดเจน และไม่มีมาตรการในการควบคุม

(๖) การยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ อาจทำให้มีอัตราการเสพยาเสพติดเพิ่มมากขึ้นและเมื่อเปิดเสรีพืชกระท่อมแล้ว อาจพบปัญหาจุดคัดกรองหรือด่านตรวจของตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่อาจไม่มีประสิทธิภาพและปริมาณที่เพียงพอในการตรวจคัดแยกประเภทยาเสพติดแต่ละชนิด

(๗) ในการพิจารณาของคณะกรรมการในวาระที่สองควรร่างพระราชบัญญัติพืชควบคุมเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ พ.ศ. .... ตามรายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหากับการใช้กัญชา กัญชง และกระท่อมอย่างเป็นระบบสภาผู้แทนราษฎร มาใช้ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(๘) ในขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. .... อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. .... และร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด สภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สอง หากพิจารณาแล้วเสร็จ อาจส่งผลให้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกว่า ๒๔ ฉบับ รวมทั้งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ด้วย แต่หากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แล้วเสร็จก่อน ก็จะสามารถนำสาระสำคัญที่ได้รับการแก้ไขนี้ไปใช้ในการพิจารณาร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. .... เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน ดังนั้น ควรทบทวนความในร่างมาตรา ๒ ที่บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” โดยอาจแก้ไขให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

(๙) เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไม่ได้บัญญัติบทเฉพาะกาลรองรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อมก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ดังนั้น การพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญในวาระที่สองจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับความจำเป็นในการกำหนดบทเฉพาะกาลดังกล่าวด้วย

#### ๒.๑.๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ได้ตอบชี้แจง ดังนี้

ประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยพืชกระท่อมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งรัฐบาลในขณะนั้นได้มีนโยบายเปิดเสรีการสูบฝิ่น อนุญาตให้มีการขึ้นทะเบียนฝิ่น และเก็บภาษีฝิ่น จึงทำให้ประชาชนหันมาใช้พืชกระท่อมทำให้ความนิยมฝิ่นลดลง รัฐบาลจึงออกกฎหมายห้ามมิให้มีการเสพยาเสพติดให้โทษ แต่ในปัจจุบันเนื่องจากพืชกระท่อมอยู่คู่กับวิถีชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคใต้ของประเทศไทย จึงได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕





อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบข้อมูลผลกระทบระหว่างเครื่องตีแมลงกอล และบูทริกกับพืชกระท่อมพบว่า ไม่พบคดีเกี่ยวกับการขบชียานพาหนะ ทะเลาะวิวาท หรืออาชญากรรม จากการเสพพืชกระท่อม แต่คณะรัฐมนตรีก็ยังมีประเด็นข้อห่วงใยเกี่ยวกับการเข้าถึงพืชกระท่อม ของเด็กและเยาวชน รัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรมจึงกำหนดให้มีการจัดโครงการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลายจังหวัด แต่เนื่องจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) จึงมีความจำเป็นต้องชะลอโครงการดังกล่าวออกไปก่อน

ทั้งนี้ ประเด็นที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับมาตรการในการควบคุม และป้องกันการใช้พืชกระท่อม นั้น กระทรวงยุติธรรมได้ยกร่างและเสนอร่างพระราชบัญญัติ พืชกระท่อม พ.ศ. .... ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

จากนั้น นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้มอบหมายให้ นายวิชัย ไชยมงคล เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม ตอบชี้แจง สรุปลงสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) ประเด็นเหตุผลความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

กฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้เสนอ และประกาศบังคับใช้แล้วมีจำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิด พ.ศ. ๒๕๕๐ สำหรับการกำหนดให้ พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษเป็นไปตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งไม่ได้เป็น กฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้ยกร่าง แต่เนื่องจาก สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายว่าด้วย ยาเสพติดจึงต้องใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดทุกฉบับโดยมีต้องคำนึงถึงหน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย

เหตุผลในการยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ นอกจาก จะมีเหตุผลตามที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แล้ว ยังมีเหตุผลเพิ่มเติมอีก ๒ ประการ คือ ประการที่ ๑ จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก ๒๐๑๖ (United Nations General Assembly Special Session on Drug ๒๐๑๖ : UNGASS ๒๐๑๖) ที่ได้กำหนดการแก้ไขปัญหายาเสพติดแนวใหม่ โดยมินโยบายว่า “คนเสพคือผู้ป่วย” และประการที่ ๒ เพื่อให้สามารถนำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ และวิจัยในทางการแพทย์ได้

(๒) ประเด็นความพร้อมและประสิทธิภาพในการตรวจหาสารเสพติด

ในปัจจุบัน การตรวจหาสารเสพติดที่ไม่ได้อยู่ในร่างกายจะมีหลักการในการตรวจสอบ เมื่อพบสิ่งผิดปกติเป็นสารประเภทใดก็จะใช้ชุดทดสอบอย่างง่าย (test kit) ในการตรวจสอบเบื้องต้น ซึ่งในแต่ละชุดทดสอบจะมีน้ำยาที่ใช้ในการทดสอบสำหรับสารเสพติดแต่ละประเภทแตกต่างกัน





หากผลการทดสอบดังกล่าวปรากฏผลว่าเป็นยาเสพติด ก็จะมีการนำสารเสพติดดังกล่าวไปตรวจวิเคราะห์ในห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง หากผลการตรวจวิเคราะห์ในห้องทดลองพบว่า เป็นสารเสพติดให้โทษประเภทใดประเภทหนึ่งจึงจะมีการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาตามลำดับขั้นตอนต่อไป สำหรับการตรวจหาสารเสพติดในร่างกายโดยการตรวจจากปัสสาวะจะมีอุปกรณ์ในการตรวจลักษณะเช่นเดียวกับอุปกรณ์ตรวจการตั้งครรภ์โดยมีน้ำยาที่ใช้ในการทดสอบสำหรับสารเสพติดแต่ละประเภทแตกต่างกันเช่นกัน

(๓) ประเด็นมาตรการในการควบคุมและป้องกันการนำพืชกระท่อมไปใช้ในทางที่เป็นโทษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ยกร่างและเสนอร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีบทบัญญัติที่กำหนดห้ามมิให้เด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เสพพืชกระท่อมโดยเด็ดขาด และห้ามมิให้มีการจำหน่ายพืชกระท่อมในสถานศึกษาและสถานที่ที่มีความเสี่ยงสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อมฯ คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... จึงบัญญัติให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน

(๔) ประเด็นการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดและผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับพืชกระท่อม เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับ

การดำเนินการกับผู้กระทำความผิดและผู้ที่ได้รับโทษในคดีเกี่ยวกับพืชกระท่อม ก่อนที่กฎหมายมีผลใช้บังคับจะเป็นไปตามหลักกฎหมายสากลที่ว่า “Nullum Crimen Nulla Poena Sine Lege” เป็นหลักที่กำหนดว่า ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ หากไม่มีกฎหมาย ซึ่งในประเทศไทยได้มีการบัญญัติหลักกฎหมายดังกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๒ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำกรานั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง”

ดังนั้น เมื่อร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้แล้ว บุคคลที่ได้กระทำความผิดดังกล่าวนั้น จะพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และบุคคลที่ได้รับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง ตามความในมาตรา ๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา



#### ๒.๑.๔ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ด้วยคะแนนเสียง ๓๓๑ เสียง ไม่รับหลักการ ๒ เสียง งดออกเสียง ๔ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน ๒๕ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สองชั้นคณะกรรมการ โดยให้ใช้ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ฉบับที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเป็นหลักในการพิจารณา มีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน



๑. ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระ  
ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๕  
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

<http://edoc.parliament.go.th/Meeting/MeetingViewer.aspx?id=๖๔๐>



Scan me ๑

๒. เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ  
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ของสำนักวิชาการ สำนักงาน  
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒  
ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

<https://dl.parliament.go.th/handle/lit/๕๖๕๙๑๖>



Scan me ๒

๓. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖  
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

[http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament\\_report/main\\_warehouse\\_dll\\_x.php?aid=๙๖๕๒&mid=๔๒๔๔](http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=๙๖๕๒&mid=๔๒๔๔)



Scan me ๓

๔. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๙  
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

[http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament\\_report/main\\_warehouse\\_dll\\_x.php?aid=๙๗๐๒&mid=๔๒๔๔](http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=๙๗๐๒&mid=๔๒๔๔)



Scan me ๔

๕. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุม  
สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)  
วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

[http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament\\_report/main\\_warehouse\\_dll\\_x.php?aid=๙๗๐๑&mid=๔๒๔๔](http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=๙๗๐๑&mid=๔๒๔๔)



Scan me ๕



## ๒.๒ วาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา<sup>๒</sup>

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา โดยประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ได้เสนอรายงานของ คณะกรรมการธิการวิสามัญฯ ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และได้กล่าวถึงข้อสังเกตของคณะกรรมการ ธิการวิสามัญฯ ดังมีรายละเอียดตามที่จะได้นำเสนอต่อไปในหัวข้อที่ ๔

จากนั้นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้เรียงตามลำดับ มาตรา เริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ตั้งแต่มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๘ โดยคณะกรรมการธิการวิสามัญมีการแก้ไขในมาตรา ๒ และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย ดังนี้

### - ร่างมาตรา ๒

คณะกรรมการธิการวิสามัญแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบเก้าสัปดาห์ นับแต่ วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

ทั้งนี้ โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) การกำหนดระยะเวลาที่พระราชบัญญัติจะมีผลใช้บังคับนั้น โดยหลักแล้ว จะเป็นช่วงเวลาที่หน่วยงานผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความพร้อม กล่าวคือ หน่วยงานจะต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมและตรวจสอบกฎหมายลำดับรองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ พืชกระท่อมเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบเมื่อมีการยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงยุติธรรมจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ จากพืชกระท่อมให้แก่ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะต้องมีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ จากพืชกระท่อมเพื่อให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

(๒) การกำหนดให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่ วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามที่คณะกรรมการธิการวิสามัญแก้ไขนั้น เป็นการกำหนดระยะเวลา ที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากการยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างยิ่ง จึงควรกำหนดให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับนับแต่ วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

<sup>๒</sup> สามารถสืบค้นเอกสารรายงานของคณะกรรมการธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ บันทึกการประชุมในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ E-Library ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร <https://library2.parliament.go.th/library/home.html> หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๖ ถึง ๘ ในหน้าที่ ๑๘



### คณะกรรมการการวิสามัญฯ ตอบชี้แจง ดังนี้

สาเหตุที่คณะกรรมการการวิสามัญได้แก้ไขปรับลดกำหนดระยะเวลาการมีผลใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากคณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้มีการหารือกับเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ได้ข้อสรุปว่า ระยะเวลา ๙๐ วันดังกล่าวนั้น เป็นระยะเวลาที่เหมาะสม เนื่องจากการเตรียมความพร้อมในด้านยาเสพติดต้องมีการแก้ไขในหลายประเด็นและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ประกอบกับในปัจจุบันได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยพืชกระท่อมขึ้นอีกฉบับหนึ่งเพื่อกำกับดูแลและควบคุมการใช้พืชกระท่อม ซึ่งจะได้มีการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรต่อไป นอกจากนี้ ระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่เพียงพอและเหมาะสมกับการดำเนินการยกร่างและประกาศใช้กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการการวิสามัญมีความเห็นว่า ควรมีการแจ้งกำหนดระยะเวลาการมีผลใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัตินี้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าเพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมรองรับการปฏิบัติตามกฎหมาย

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการการวิสามัญ

จากนั้น ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้เรียงตามลำดับมาตราต่อไปจนจบร่าง

๖. รายงานของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๔ <https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/573761>



๗. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๔ [http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament\\_report/main\\_warehouse.php?m\\_id=4269](http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse.php?m_id=4269)



๘. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๔ [http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament\\_report/main\\_warehouse.php?m\\_id=4269](http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse.php?m_id=4269)







### ๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๓๑๙ เสียง ไม่เห็นชอบ ๗ เสียง งดออกเสียง ๓ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เสียง

### ๔. ข้อเสนอของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้เสนอข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรทราบหรือควรปฏิบัติไว้ในรายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ดังนี้

๔.๑ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการเพื่อยกเลิก “พืชกระท่อม” จากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ และยกเลิกบทกำหนดโทษ อัตราโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อม ตลอดจนยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกาศให้ท้องที่ใดเป็นท้องที่ที่ทำการเสพพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิด โดยมีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดว่าพืชกระท่อมไม่ใช่ยาเสพติดให้โทษอีกต่อไป ประชาชนผู้บริโภคพืชกระท่อมจะสามารถบริโภคได้โดยไม่มี ความผิดและไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกที่ดีได้รับความเป็นธรรมและการยอมรับจากสังคมว่าไม่ใช่ผู้เสพยาเสพติด เว้นแต่จะนำไปผสมกับสารเสพติดชนิดอื่นที่บัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด อีกทั้งพืชกระท่อมคือสมุนไพรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศที่ควรนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับประเทศโดยเฉพาะเกษตรกร

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ใช้บังคับเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาหนึ่งก่อนนับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยคณะกรรมการวิสามัญได้แก้ไขปรับลดกำหนดระยะเวลาวันใช้บังคับให้มีความเหมาะสม จากที่กำหนดไว้เมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน ลดลงเหลือ ๙๐ วัน เนื่องจากการยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านที่บริโภคพืชกระท่อมในลักษณะวิถีชาวบ้าน ช่วยลดภาระงบประมาณของรัฐในการจับกุมและดำเนินคดีเกี่ยวกับการเสพพืชกระท่อม รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ จึงควรผลักดันให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้มีผลใช้บังคับโดยเร็ว อย่างไรก็ตาม เมื่อกฎหมายประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ประชาชนผู้นิยมบริโภคพืชกระท่อมอาจเกิดการเข้าใจผิดในวันใช้บังคับได้ เพราะไม่ทราบว่ากฎหมายมีการกำหนดเงื่อนไขระยะเวลาวันใช้บังคับ ๙๐ วัน อาจเกิดการใช้พืชกระท่อมอย่างเสรีทันที และอาจถูกจับกุมในช่วงเวลาที่กฎหมายยังไม่มีผลใช้บังคับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ

๔.๒ การกำหนดเงื่อนไขระยะเวลาวันที่มีผลใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัตินี้เพื่อรอการจัดทำร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... ขึ้นมาอีกหนึ่งฉบับ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยกำหนดให้มีมาตรการควบคุมบังคับเกี่ยวกับการใช้พืชกระท่อม



อย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอนหลังจากที่ได้ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติด แต่ร่างพระราชบัญญัติ พืชกระท่อม พ.ศ. .... ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาจัดทำ คณะกรรมาธิการวิสามัญเห็นว่าไม่ควรมีลักษณะ เป็นการควบคุมหรือมีข้อจำกัดการใช้พืชกระท่อมในลักษณะที่พืชกระท่อมเป็นยาเสพติด เหมือนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพราะพืชกระท่อมเป็นสมุนไพร ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ ไม่ถือว่าเป็นยาเสพติดตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ เป็นการควบคุมในบางประการให้มีความเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การป้องกันการ ใช้ พืชกระท่อมในทางที่มีขอบในกลุ่มเด็กและเยาวชน หรือกำหนดเรื่องของการปลูกพืชกระท่อม ที่ให้ความเท่าเทียมและได้รับประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้น อีกทั้ง ควรกำหนดในเรื่องการสนับสนุน พืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ส่งเสริมการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมการแปรรูป ให้เกิดประโยชน์ เช่น ผลิตยาสมุนไพรแก้โรคต่าง ๆ ทำเป็นอาหารและเครื่องดื่มให้เป็นธุรกิจที่สามารถ ส่งออกได้ทั่วโลก เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศและประชาชน

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญ โดยมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๓๑๐ เสียง ไม่เห็นชอบ ๑๑ เสียง งดออกเสียง ๒ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๓ เสียง

**ตารางเปรียบเทียบ**  
**พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)**  
**กับ**  
**ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....**  
**(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)**

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
	<p style="text-align: center;">ร่าง พระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <p style="text-align: center;">..... ..... .....</p> <p style="text-align: center;">..... .....</p> <p style="text-align: center;">โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ</p> <p style="text-align: center;">..... .....</p>

<p>พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>มาตรา ๗ ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ            ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕            (๕) ประเภท ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท ๑            ถึงประเภท ๔ เช่น กัญชา พืชกระท่อม</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความใน (๕) ของวรรคหนึ่งของมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“(๕) ประเภท ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท ๑ ถึงประเภท ๔ เช่น กัญชา”</p>

<p>พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>มาตรา ๕๘/๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อาจมีมติให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศให้ท้องที่ใดเป็นท้องที่ที่ทำการเสฟพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>การเสฟและการครอบครองพืชกระท่อมที่กระทำตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>มาตรา ๗๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖/๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท</p>	<p>มาตรา ๔ ให้ยกเลิกมาตรา ๕๘/๒ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>มาตรา ๕ ให้ยกเลิกวรรคสามของมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒</p>



<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท</p> <p>ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองนั้นเป็นพืชกระท่อม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท</p> <p>มาตรา ๗๖ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖/๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งนั้นเป็นพืชกระท่อม ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท</p> <p>มาตรา ๗๖/๑ ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖/๓ โดยมีปริมาณยาเสพติดให้โทษไม่ถึงสิบกิโลกรัม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p style="text-align: center;">มาตรา ๖ ให้ยกเลิกวรรคสองของมาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๗ ให้ยกเลิกวรรคสามและวรรคสี่ของมาตรา ๗๖/๑ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามียาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตั้งแต่สิบกิโลกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท</p> <p>ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งนั้นเป็นพืชกระท่อม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคสองนั้นเป็นพืชกระท่อม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท</p> <p>มาตรา ๙๒ ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งนั้นเป็นพืชกระท่อม ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท</p>	<p style="text-align: center;">มาตรา ๘ ให้ยกเลิกวรรคสองของมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p style="text-align: center;">.....</p> <p style="text-align: center;">.....</p>

## ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา  
ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...  
(การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ)  
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

## การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง<sup>๑</sup> ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน โดยสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

### ๑. กระบวนการและขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็น

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยสามารถศึกษารายละเอียดได้ที่เว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด<sup>๒</sup>

#### - จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑ ครั้ง ในระหว่างวันที่ ๓ ถึงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓ รวมจำนวน ๑๕ วัน โดยกำหนดช่องทางในการแสดงความคิดเห็น ๔ ช่องทาง ดังนี้

(๑) ทางเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นกฎหมายไทย ([www.lawamendment.go.th](http://www.lawamendment.go.th)) และเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ([www.oncb.go.th](http://www.oncb.go.th)) โดยมีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน ๓,๑๘๓ ราย

(๒) ทางโทรสารหมายเลข ๐ ๒๒๔๕ ๙๔๑๓

(๓) นำส่งด้วยตนเองหรือไปรษณีย์ตามที่อยู่ “สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (กองกฎหมาย) เลขที่ ๕ ถนนดินแดง แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐” โดยมีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นทางโทรสาร และนำส่งด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ รวมกันจำนวน ๑๙ ราย

(๔) ผ่านโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในวันพุธที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ ระยะเวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๕.๓๐ นาฬิกา ณ โรงแรมเซ็นจูรี พาร์ค กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการประชุม จำนวน ๑๕๗ คน

<sup>๑</sup> รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๗๗ ๑๓๓ ๑๓๓

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

<sup>๒</sup> รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นการจัดทำร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...., สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓, เว็บไซต์ <https://www.oncb.go.th/Home/Pages/law/law2-2.aspx>.





## ๒.สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการตราร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ....

มีดังนี้

### ด้านเศรษฐกิจ

ผลดี

(๑) พืชกระท่อมมีอยู่มากมายในประเทศไทย ดังนั้นสามารถนำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้

- ใช้ทำยาสมุนไพรรักษาโรคตามตำราแพทย์แผนโบราณ เช่น ช่วยระงับอาการไอ ระงับอาการปวดฟัน ระงับอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ รักษาโรคเบาหวาน รักษาอาการปวดประจำเดือน บิดท้องร่วง กล่อมประสาท สมานแผลในปาก ห้ามเลือด ลดความดัน แก้พิษจากพืชและสัตว์

- เนื้อไม้นำมาสร้างอาคารบ้านเรือนเฟอร์นิเจอร์

(๒) สามารถสกัดเอาสารแอลคาลอยด์ที่พบในพืชกระท่อมประมาณ ๔๐ ชนิด มาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์แผนปัจจุบันได้อย่างมากมาย เช่น ใช้ระงับอาการปวดได้เช่นเดียวกับมอร์ฟีน ขยายหลอดเลือด ลดความดันโลหิต ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ซึ่งจะสร้างรายได้ให้กับประเทศ

(๓) ลดการสูญเสียเงินตราในการสั่งซื้อมอร์ฟีนจากต่างประเทศได้ ถ้าสามารถนำพืชกระท่อมมาใช้ทดแทนได้

### ด้านสังคมและสาธารณสุข

ผลดี

(๑) ใช้ใบกระท่อมทดแทนการติดยาฝิ่นหรือมอร์ฟีน ซึ่งมีฤทธิ์รุนแรงกว่าได้ทำให้ผู้บริโภคมีสุขภาพดีขึ้น

(๒) เมื่อบริโภคแล้วจะทำงานได้มากกว่ากรณีปกติทั่วไป และไม่ปรากฏว่าเป็นผู้ที่ก้าวร้าวหรือไปก่ออาชญากรรมแต่อย่างใด ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่ใช้เฮโรอีนหรือยาบ้า

(๓) ประชาชนผู้บริโภคพืชกระท่อมแล้วทำงานจะเกิดความรู้สึกที่ดีและได้รับความเป็นธรรมและยอมรับจากสังคม

ผลเสีย

พืชกระท่อมมีฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ หากใช้ในปริมาณมากหรือใช้ในทางที่ผิด อย่างไรก็ตามไม่เคยปรากฏว่ามีคนเสียชีวิตหรือทำร้ายผู้อื่นจากการบริโภคพืชกระท่อม

### ด้านการเมือง

ผลดี

(๑) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับรัฐบาลได้หากพิสูจน์และชี้แจงให้ประชาชนเห็นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมว่า พืชกระท่อมจริง ๆ แล้ว ไม่ใช่ยาเสพติดให้โทษอย่างแท้จริง เมื่อเทียบกับสุราหรือบุหรี่ และการนำพืชกระท่อมไปบริโภคจะมีผลดีต่อประเทศชาติและประชาชนมากกว่า

(๒) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับระบบการเมือง เพราะสามารถแก้ไขปัญหาพืชกระท่อมได้ โดยระบบรัฐสภาและนำไปสู่ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบการเมืองมากขึ้น

(๓) ลดภาระหน้าที่และงบประมาณจำนวนมากที่รัฐจะต้องใช้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ “พีชกระท่อม”

ด้านกฎหมาย

ผลดี

(๑) ลดทอนความเป็นอาญาของสิ่งที่ไม่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง

(๒) ลดปริมาณคดียาเสพติดและภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ และศาลได้ในระดับหนึ่งที่จะต้องไปเสียเวลากับการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับพีชกระท่อม

(๓) เป็นมาตรการทำลายการลักลอบค้ายาเสพติด (กระท่อม) โดยอาศัยกลไกด้านเศรษฐศาสตร์ที่ทำให้ยาเสพติดซึ่งมีราคาในตลาดมืดกลายเป็นสิ่งที่ไม่มียา โดยหลักเศรษฐศาสตร์

ผลเสีย

อาจมีการใช้พีชกระท่อมในลักษณะ (๔ x ๑๐๐) ที่อาจนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมอื่น

ด้านวิชาการ

ผลดี

เมื่อไม่ถูกควบคุมแบบยาเสพติดให้โทษ สามารถส่งเสริมการศึกษาวิจัยและใช้ประโยชน์ได้สะดวกขึ้น โดยสามารถส่งเสริมและพัฒนาเพื่อต่อยอดนำไปใช้ในทางเศรษฐกิจในเชิงพาณิชย์กรรมอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้

**๓.การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน**  
กระทรวงยุติธรรม โดยสำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้มีการเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายผ่านเว็บไซต์กฎหมายไทย ([www.lawamendment.go.th](http://www.lawamendment.go.th)) และเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ([www.oncb.go.th](http://www.oncb.go.th))<sup>๓</sup>

**๔.การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย**

กระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แล้ว

**๕.ความเห็นต่อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**

จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แล้ว เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง

.....

<sup>๓</sup> อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๒ หน้า ๑-๑.

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของ  
ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....<sup>\*</sup>

เนื่องจากพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่ในหลายประเทศมีได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๗๒ มีได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลและบริบทของสังคมไทยในบางพื้นที่ที่มีการบริโภคพืชกระท่อมตามวิถีชาวบ้าน จึงสมควรยกเลิกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ “กระท่อม”<sup>๒</sup> แม้จะเป็นสารเสพติดที่ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทแต่สารที่มีอยู่ในใบกระท่อมจะออกฤทธิ์เพียงช่วยลดอาการปวดและช่วยกระตุ้นเลือดและหัวใจให้สูบฉีดมากขึ้นเหมือนกับฤทธิ์ของกาแฟ มีฤทธิ์พอสมควร ทำให้มีแรงทำงานมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้ทำให้เมาแบบขาดสติ ฤทธิ์ที่ทำให้บ้าก็ไม่มี แต่ในส่วนของกาเสพติดติดยากน้อยเพียงใดนั้น จากการทดลองโดยใช้หนูทดลองระหว่างใบกระท่อมกับหมากที่เคี้ยว พบว่าใบกระท่อมมีสารเสพติดค่อนข้างต่ำกว่าหมาก ซึ่งในประเทศไทยประชาชนจำนวนมากได้บริโภคใบกระท่อมกันเป็นปกติ โดยพบมากใน ๑๔ จังหวัดภาคใต้ ภาคกลางพบในกรุงเทพมหานคร นครนายก ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ ส่วนจังหวัดอื่น ๆ พบว่ามีการบริโภคบ้างเล็กน้อย ผู้ที่บริโภคส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้การทำงานหนักหรือทำงานกลางแจ้งได้ดี มีความอดทนในการทำงาน บางแห่งบริโภคเพื่อเข้าสมาคมในคนกลุ่มเดียวกัน วิธีบริโภคใบกระท่อมก็โดยการเคี้ยวกินกับน้ำหรือชา กาแฟ และการบริโภคดังกล่าวได้รับความนิยมแพร่หลายจนเป็นธรรมเนียมหรือวิถีชีวิตของกลุ่มหรือท้องถิ่น คล้ายคลึงกับการกินหมาก

ปัจจุบันพบว่าแพทย์พื้นบ้านจำนวนมากยังใช้กระท่อมเป็นส่วนผสมของตัวยาสมุนไพรไทยหลายขนาน อาทิ ใช้รักษาแก้ไอ งามืด ท้องเสีย เบาหวาน ลดความดัน สมานแผลในปาก สมานแผลสด ระวังอาการปวดต่าง ๆ (ปวดฟัน ปวดมวนท้อง ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดประจำเดือน) ห้ามเลือด บิด แก้พิษอันเนื่องจากแพ้พิษของใบไม้และสัตว์ (ใช้เปลือกกระท่อมฝนกับน้ำปูนแดงทาบริเวณที่ถูกใบไม้หรือสัตว์) ซึ่งยาสมุนไพรเหล่านี้ก็ยังใช้อยู่ในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย แต่เนื่องจากพืชกระท่อมเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๗ โดยจัดให้เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เมื่อผู้เสพถูกเจ้าพนักงานเข้าจับกุม บุคคลเหล่านั้นก็ได้รับความเดือดร้อนถูกลงโทษปรับหรือจำคุกแล้วแต่กรณี ดังนั้น สมควรที่จะให้ยกเลิก “พืชกระท่อม” ออกจากยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ ตามกฎหมาย

<sup>\*</sup> เรียบเรียงโดย นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์, วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

<sup>๒</sup> ประพันธ์ กิ่งพุทธพงษ์, “การยกเลิกพืชกระท่อมออกจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕,” หลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ ๑๔, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, ๒๕๕๘, บทที่ ๓, น. ๒๘-๒๙, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓, จากเว็บไซต์ [www.library.coj.go.th/Info/43960?c=20365576](http://www.library.coj.go.th/Info/43960?c=20365576).



ว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ เพราะการใช้พืชกระท่อมเป็นวิถีชาวบ้านของประชาชนในหลายพื้นที่ที่นิยมบริโภค เพื่อกระตุ้นการทำงาน ไม่ส่งผลร้ายต่อสังคมส่วนรวม และน่าจะเป็นการลดปัญหาของผู้กระทำความผิด ที่ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นที่ยากไร้ รวมทั้งกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีเจตนาจะใช้ใบกระท่อมเพื่อการเสพติด อันจะมีผลเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างความเป็นธรรมในสังคมมากยิ่งขึ้น

.....

## ประวัติของพืชกระท่อม\*

**พืชกระท่อม** เป็นไม้ยืนต้นที่มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า มิตราไจนา สเปซิโอซา คอร์ท (Mitragyna Speciosa Korth) จัดอยู่ในตระกูล รูเบียซีอี (Rubiaceae) มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนชื้นแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศไทย มาลาญ จนถึงเกาะนิวกินีด้วย ที่พบในประเทศไทยมีอยู่ ๓ พันธุ์ คือ แดงกวา (ก้านเขียว) ยักษ์ใหญ่ (รูปใบใหญ่) และก้านแดง มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ เช่น ในประเทศไทย ภาคเหนือเรียกอีต้าง อีแดง กระอ่วม ภาคใต้ เรียกท่อม หรือท่อม ในมลายูเรียกคุดุม (Kutum) หรือ คีทุมเบีย (Ketum Bia) หรือ เบียก (Biak) ลาวเรียก ไนทุม (Neithum) อินโดจีน เรียก โคตาม (Kodam) ในประเทศไทยมีการนำมาใช้เป็นยาแก้โรคบิด ท้องร่วง และปวดมวนท้อง ชาวบานานิยมบริโภคโดยการเคี้ยวใบสด หรือนำใบมาอย่างให้กรูียมและตำผสมกับน้ำพริกรับประทานเป็นอาหาร เพื่อให้มีแรงทำงาน และสามารถทนตากแดดอยู่กลางแจ้งได้เป็นเวลานานโดยไม่รู้สึกร้อนหรือเหนื่อย ชาวมลายูใช้ใบกระท่อมตำพอกแผล และใช้ทั้งใบเผาให้ร้อนวางบนท้องรักษาโรคม้ามโต ตลอดจนใช้กระท่อมเพื่อทดแทนฝิ่นในท้องที่ ซึ่งหาฝิ่นไม่ได้และบ่อยครั้งมีการใช้ใบกระท่อมเพื่อควบคุมการติดยา โดยเฉพาะในประเทศนิวกินีแลนด์ในปัจจุบัน

### สรรพคุณทางยา

ตำราแพทย์แผนโบราณ ใช้ใบกระท่อมปรุงเป็นยา เรียกว่า ประสะกระท่อม ใช้รักษาโรคบิด แก้วปวดมวนท้อง ปวดเบ่ง ปวดเมื่อยร่างกาย ท้องเฟ้อ ท้องเสีย ท้องร่วง ทำให้อ่อนหลับ และระงับประสาท ในมุมมองของแพทย์แผนไทยส่วนใหญ่ จะนำพืชกระท่อมมาใช้เป็นยาแก้ท้องร่วง และที่กล่าวว่ามีประสะกระท่อม นั้น แสดงว่าในใบกระท่อมนั้นมีพิษอยู่ด้วย คนโบราณนั้นหากยาชนิดใดที่มีพิษจะมีการประสะ คือ ทำให้พิษอ่อนลง และสามารถทำได้หลายรูปแบบ อาทิ ต้ม การคั่ว หรือผสมกับสารตัวอื่นในปริมาณที่เท่ากัน ก็จะเรียกว่าประสะ ในทางแผนโบราณนั้นหากเป็นยาจะต้องมีการผสม มีประสะ แก้วพิษ จะต้องเป็นตำรับซึ่งจะต้องมีความพอดีรับประทานเข้าไปแล้วจะไม่มีผลข้างเคียงและไม่ติด เนื่องจากแพทย์เป็นผู้สั่งใช้ และที่สำคัญในอดีตเคยมีการนำกระท่อมมาทดแทนฝิ่นหรือเฮโรอีนได้ เนื่องจากกระท่อมสามารถลดอาการถอนยา อาการปวดเมื่อย และรักษาอาการอยากยาได้

### อาการของผู้ติดใบกระท่อม

มีลักษณะคล้ายกับแอมเฟตามีน คือ เบื่ออาหาร ทำงานได้มากเกินปกติ ตื่นเต้น เพราะประสาทถูกกระตุ้น แต่ยังไม่เคยมีรายงานผู้เสพติดใบกระท่อมก่อปัญหาอาชญากรรมหรืออุบัติเหตุเหมือนที่ได้รับรายงานกรณีผู้เสพติดแอมเฟตามีน

### อาการขาดยา

ที่พบ คือ จะไม่มีแรง ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อและกระดูก แขนขากระตุก รู้สึกอ่อนเพลีย ไม่สามารถทำงานได้ อารมณ์ซึมเศร้า จมูกแฉะ น้ำตาไหล บางรายจะมีท่าทางก้าวร้าวแต่เป็นมิตร (Hostility) นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร ซึ่งตรงกันข้ามกับอาการขาดยาแอมเฟตามีนที่จะทำให้รู้สึกง่วงนอนมาก หิวจัด และมีมือสั่น

\* ประพันธ์ กิ่งพุทธพงษ์, “การยกเลิกพืชกระท่อมออกจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕,” หลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ ๑๔, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, ๒๕๕๘, บทที่ ๒, น. ๘-๑๒, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓, จากเว็บไซต์ [www.library.coj.go.th/Info/43960?c=20365576](http://www.library.coj.go.th/Info/43960?c=20365576).





## สรุป

พืชกระท่อมมีสารแอลคาลอยด์ Mitragynine อยู่ในใบ มีฤทธิ์ระงับอาการปวด เช่นเดียวกับมอร์ฟีน โดยมีความแรงต่ำกว่ามอร์ฟีน และมีข้อดีที่มอร์ฟีนอยู่หลายประการ ดังนี้

(๑) กระท่อมไม่กดระบบทางเดินหายใจ

(๒) ไม่ทำให้เกิดอาการคลื่นไส้อาเจียน

(๓) พัฒนาการในการติดยาเกิดช้ากว่ามอร์ฟีนหลายปี

(๔) ไม่มีปัญหาเรื่องอาการอยากได้ยา (Craving) จึงไม่มีกรณีผู้ติดกระท่อมก่อเหตุร้ายหรือพัวพันกับอาชญากรรมใดเลย

(๕) อาการขาดยาไม่ทรมาณเท่ามอร์ฟีน และสามารถบำบัดได้ง่ายกว่ายากล่อมประสาท ระยะ ๒ ถึง ๓ สัปดาห์ ขณะที่ผู้ติดมอร์ฟีนอาจต้องพึ่ง Mitragynine ซึ่งเป็นสารเสพติดเช่นเดียวกัน เป็นเวลานาน ๓ เดือนขึ้นไป

(๖) การควบคุมทางกฎหมาย ไม่มีสนธิสัญญาที่เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศห้ามการปลูกเหมือนฝิ่น

(๗) ใช้บำบัดอาการติดยาหรือมอร์ฟีนได้

## การบริโภคกระท่อมในประเทศไทย

คนไทยจะนิยมบริโภคใบกระท่อมกันเมื่อใดไม่อาจทราบได้แน่นอน เมื่อย้อนไปตรวจดูประวัติศาสตร์กฎหมายถึง พ.ศ. ๑๙๐๓ ในสมัยพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ในกฎหมายตราสามดวง ว่าด้วยลักษณะโจร ก็ไม่ได้บัญญัติให้กระท่อมเป็นสิ่งผิดกฎหมาย คงมีแต่เฉพาะฝิ่นเท่านั้นที่ห้ามการบริโภค ครอบครองหรือจำหน่าย การที่แพทย์พื้นบ้านได้ใช้กระท่อมเป็นตัวยาสมนไพรไทย แสดงให้เห็นว่าคนไทยได้ใช้กระท่อมกันมาเป็นเวลานานและใช้กันอย่างแพร่หลายนั่นเอง

ประเทศเพื่อนบ้านกับประเทศไทย คือ ลาว เขมร มาเลเซีย อินโดนีเซีย พบว่า พืชกระท่อมที่อยู่ในรูปของ ต้น ใบ ราก ไม่เป็นสิ่งผิดกฎหมายของประเทศเหล่านี้ และประชาชนบางกลุ่มที่นิยมบริโภคในรูปของใบสดเพื่อกระตุ้นในการทำงาน อีกทั้งในข้อตกลงของสหประชาชาติก็ไม่ได้กำหนดให้กระท่อมเป็นสิ่งเสพติดหรือผิดกฎหมาย คงมีประเทศไทยประเทศเดียวเท่านั้นที่กำหนดให้กระท่อมเป็นพืชที่ผิดกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ทั้งนี้ โดยกระท่อมเป็นยาเสพติดต้องห้ามตามกฎหมายเป็นครั้งแรก ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (รัชกาลที่ ๘) ซึ่งเหตุผลที่แท้จริงของการตราพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ๒๕๔๖ เนื่องจากฝิ่นที่รัฐเป็นผู้ผูกขาดผลิตฝิ่นสุกฝิ่นดิบ มีราคาแพง ทำให้คนหันมาสูบกระท่อมแทนฝิ่น ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าแท้ที่จริงการตราพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ๒๕๔๖ และใช้สืบเนื่องมาจนทุกวันนี้มีเหตุผลและหลักการทางการค้าทางภาษีของรัฐหาใช่เพราะเหตุที่พืชกระท่อมเป็นพืชเสพติด ตามหลักเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลกกำหนดเป็นแนวทางในการพิจารณาเพื่อจัดให้เป็นยาเสพติดที่จะต้องควบคุม<sup>๒</sup> ดังนี้

(๑) เมื่อไม่ได้เสพแล้วก่อให้เกิดอาการขาดยา

(๒) มีประโยชน์ทางการแพทย์น้อยหรือไม่มีเลย

(๓) ก่อให้เกิดปัญหาทางสาธารณสุข

(๔) ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม

<sup>๒</sup> อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๑, หน้า ๖-๖.

ตารางแสดงบทกำหนดโทษยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพืชกระท่อม

ความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตรา
- ผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งพืชกระท่อม อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๒๖/๒	จำคุกไม่เกิน ๒ ปี และปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท	มาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง ประกอบกับวรรคสาม
- ผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งพืชกระท่อม อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๒๖/๒ เพื่อจำหน่าย	จำคุกไม่เกิน ๒ ปี และปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท	มาตรา ๗๕ วรรคสอง ประกอบกับวรรคสาม
- มีไว้ในครอบครองซึ่งพืชกระท่อม อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๒๖/๓	ปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท	มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ประกอบกับวรรคสอง
- จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งพืชกระท่อม อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๒๖/๓ โดยมีปริมาณไม่ถึง ๑๐ กิโลกรัม	จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	มาตรา ๗๖/๑ วรรคหนึ่ง ประกอบกับวรรคสาม
- จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งพืชกระท่อม อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๒๖/๓ โดยมีจำนวนตั้งแต่ ๑๐ กิโลกรัมขึ้นไป	จำคุกไม่เกิน ๒ ปี และปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท	มาตรา ๗๖/๑ วรรคสอง ประกอบกับวรรคสี่
- ผู้ใดเสพพืชกระท่อม อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๕๘ วรรคสอง	ปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท	มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ประกอบกับวรรคสอง

.....

## กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด<sup>๑</sup>

กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในปัจจุบัน ได้แก่ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ (The Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๗๒ (The 1972 Protocol Amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) โดยมีเนื้อหาในการควบคุมและจำกัดการใช้ยาเสพติดให้โทษเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์เท่านั้น มีการกำหนดรายชื่อสารที่จะต้องควบคุมมาตรการบังคับให้สมาชิกออกกฎหมายควบคุมยาเสพติด ให้มีคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (International Narcotics Control Board : INCB) และกำหนดให้ประเทศรัฐภาคีรายงานปริมาณการใช้ยาเสพติดต่อ INCB

ประเทศต่าง ๆ ได้ปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญา และพิธีสารของสหประชาชาติด้านยาเสพติด โดยมีข้อกำหนดตามหมวดที่ ๒ ที่ว่าด้วยความมุ่งมั่นต่อพันธสัญญาที่มีต่อกัน ความตามมาตรา ๗ ระบุว่าประเทศที่ได้ให้สัตยาบัน ดังนี้

(a) จะนำแนวทางการลดอุปสงค์ของยาเสพติดตามประกาศไปประกาศใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศของตน

(b) จะสนับสนุนให้เกิดนโยบายด้านการดูแลสุขภาพ การลดปัญหาสาธารณสุข การพัฒนาสุขภาพของประชาชน การจัดการศึกษา และให้การดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น รวมถึงจะสนับสนุนการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ระบบครอบครัว และทำให้ปลอดภัยขึ้น โดยถือว่าทั้งหมดเป็นการลงทุนเพื่อการลดอุปสงค์ของยาเสพติด

(c) จะให้ความร่วมมือเพื่อการส่งเสริมซึ่งกันและกันทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความสมดุลในการควบคุมและลดอุปสงค์ของยาเสพติดร่วมกัน

(d) จะนำมาตรการตามมาตรา ๑๔ วรรคสี่ ของอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ปี ค.ศ. ๑๙๗๑ (Convention on Psychotropic Substances, 1971) มาบังคับใช้ในประเทศของตน ซึ่งคือ "มาตรการมุ่งขจัดหรือลดอุปสงค์ของยาเสพติดและสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท" รวมถึงให้ความร่วมมือในการพัฒนาข้อตกลงแบบทวิรัฐภาคีหรือพหุรัฐภาคีกับประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อการนี้ด้วย

และในหมวดที่ ๓ ว่าด้วยหลักการของการลดอุปสงค์ของยาเสพติด มาตรา ๘ กำหนดไว้ว่า องค์ประกอบของการลดอุปสงค์ในระดับชาติ และยุทธศาสตร์การควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศที่จะปฏิบัติต่อไปนี้ ให้เป็นไปตามหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติและกฎหมายต่างประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องการเคาระพอธิปไตยและความเป็นอาณาเขตของรัฐของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ให้ยึดถือประเด็นสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และหลักการของความสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกัน และหลักการลดอุปสงค์ มีดังนี้

<sup>๑</sup> ฉัตรสุมน พดุมิภิญโญ, "การทบทวนและสังเคราะห์องค์ความรู้กฎหมายยาเสพติดเปรียบเทียบ : รูปแบบกฎหมายและแนวทางการควบคุมยาเสพติด," แผนงานภาควิชาการสารเสพติด (ภวส.), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ๒๕๕๙, บทที่ ๓ กฎหมายยาเสพติดต่างประเทศ, น. ๓๖ - ๑๐๕, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓, จากเว็บไซต์ <https://phad.ph.mahidol.ac.th/research/research/2559/196-Chardsumon%20Puttipinyo.pdf>.



(a) แต่ละประเทศจะต้องมีแนวทางอย่างสมดุลระหว่างการลดอุปสงค์และอุปทานลง รวมถึงการช่วยเหลือสนับสนุนแก่กันและกันในแนวทางบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด

(b) แต่ละประเทศต้องมีการกำหนดนโยบายการลดอุปสงค์ของยาเสพติดลง โดยจะต้องดำเนินดังนี้

(i) กำหนดเป้าหมายของป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดหรือสารเสพติด และเป้าหมายการลดผลร้ายของการใช้ยาไปในทางที่ผิด

(ii) ให้การสนับสนุนการดำเนินงานและการประสานงาน เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคลและชุมชนในทุกระดับ ทั้งในชุมชนทั่วไปและพื้นที่เสี่ยง ทั้งความเสี่ยงที่เป็นความจำเพาะของกลุ่มประชากรและความเสี่ยงตามลักษณะของพื้นที่

(iii) ต้องให้ความสำคัญกับพื้นฐานด้านวัฒนธรรมของชุมชน และความแตกต่างในด้านเพศ

(iv) ต้องมีการสนับสนุนและให้ความร่วมมือระหว่างกันทั้งในด้านการให้ข้อมูลในการพัฒนา และการสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จตามความมุ่งหมายนี้

ในหมวดที่ ๕ มาตรา ๙ ถึงมาตรา ๑๗ ซึ่งว่าด้วยการเตรียมการสำหรับการดำเนินงาน เพื่อลดอุปสงค์ของยาเสพติด

มาตรา ๙ ต้องดำเนินการประเมินสภาพปัญหา เพื่อทราบขนาด รูปแบบ และความจำเพาะของปัญหา และได้เรียนรู้เพื่อนำมาปรับและวางแผนสร้างกลยุทธ์ในการดำเนินงาน

มาตรา ๑๐ เป็นการจัดการกับตัวปัญหาหลัก ซึ่งครอบคลุมทั้งการป้องกันในทุกพื้นที่ และลดอันตรายจากผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ด้านสุขภาพและสังคมจากการใช้ยาเสพติด โดยการให้ข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกต้อง ให้การศึกษา สร้างความตระหนักของสังคม ป้องกันในระยะที่ยังไม่มีปัญหา การให้คำปรึกษา การบำบัดรักษา การป้องกันการกลับมาเสพติด การให้การดูแลอย่างต่อเนื่องหลังการบำบัดแล้ว รวมถึงการช่วยเหลือให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเข้าถึงบริการด้านต่าง ๆ ของสังคมตามความจำเป็นได้โดยง่าย

มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ การแสวงหาพันธมิตร โดยเฉพาะความร่วมมือจากคนในชุมชนทุกรูปแบบ หรือลักษณะของชุมชนตามความจำเพาะของแต่ละพื้นที่หรือสังคมถือว่าการลดอุปสงค์ของยาเสพติด ต้องเป็นการผสมผสานกันเพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพ และการให้การส่งเสริมสุขภาพ การให้ความรู้ เพื่อป้องกันตนเอง และถือว่าเป็นความจำเป็นที่ต้องสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม และรัฐต้องจัดทำเป็นนโยบายทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อที่จะสนับสนุนสิ่งเหล่านี้ให้เกิดขึ้นด้วย

มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ การดำเนินการเพื่อลดอุปสงค์ของยาเสพติดต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างกันและความจำเพาะของปัญหาแต่ละพื้นที่

มาตรา ๑๕ มีการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารที่ดี ถูกต้อง และรวดเร็วทันเวลาเพื่อสนับสนุนกระบวนการดำเนินงานในการลดอุปสงค์ของยาเสพติด

มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ รัฐต้องสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มทักษะด้านการวางแผน และพัฒนากลยุทธ์ในการลดอุปสงค์ของยาเสพติด พร้อมทั้งต้องมีการนำประสบการณ์ที่ได้ดำเนินการ และประเมินผลลัพธ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

นับเป็นเวลากว่า ๕๐ ปี ที่ประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยด้วย ได้นำอนุสัญญาเดี่ยวฯ มาปรับใช้ภายในประเทศ โดยที่ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาไปมาก

อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. ๑๙๗๑ (The Convention on Psychotropic Substances, 1971) นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) การส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างรัฐภาคี เพื่อว่ารัฐภาคีอาจจัดการด้านต่าง ๆ ของการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทซึ่งมีขอบข่ายระดับระหว่างประเทศ โดยในการดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญานี้ รัฐภาคีจะต้องดำเนินการที่จำเป็นรวมทั้งมาตรการด้านนิติบัญญัติและด้านบริหาร โดยสอดคล้องกับบทบัญญัติพื้นฐานของระบบกฎหมายภายในของตน

(๒) รัฐภาคีจะต้องดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญานี้ในลักษณะที่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคแห่งอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐ และหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของรัฐอื่น

(๓) รัฐภาคีจะต้องไม่ใช้ในดินแดนของรัฐภาคีอื่นซึ่งเขตอำนาจ และไม่กระทำหน้าที่ใดซึ่งได้รับการสงวนไว้โดยเฉพาะสำหรับเจ้าพนักงานของรัฐภาคีอื่นโดยกฎหมายภายในของรัฐภาคีนั้น

อนุสัญญาฯ ฉบับนี้มุ่งเน้นการควบคุมและจำกัดการใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทสำหรับทางการแพทย์ และทางวิทยาศาสตร์ กำหนดข้อสารที่จะต้องควบคุม กำหนดมาตรการบังคับให้มีการออกกฎหมายภายในประเทศ การร่วมมือระหว่างประเทศรัฐภาคีในการควบคุมและจำกัดการใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์รวมถึงการมอบให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ INCB เป็นองค์กรในการควบคุมการผลิตการนำเข้ายาเสพติด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามีอนุสัญญาฯ เพื่อการควบคุมยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทดังกล่าว แต่กระบวนการค้ายาเสพติดยังคงมีความก้าวหน้า ทำอย่างเป็นเครือข่าย ปัญหายาเสพติดยังคงขยายตัวไปยังประเทศต่าง ๆ และทวีความรุนแรงอย่างไม่หยุดยั้ง ในขณะที่ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติดระหว่างประเทศขาดความชัดเจน จึงทำให้ไม่อาจดำเนินงานในแนวทางเดียวกันได้ จึงได้มีการจัดทำอนุสัญญาขึ้นมาใหม่อีกฉบับหนึ่ง

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ (The United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988) อนุสัญญาฯ ฉบับนี้มีหลักการที่สำคัญหลายประการ แต่ที่ถือว่าเป็นมาตรการใหม่ ๆ ที่นำมากำหนดไว้ให้ประเทศรัฐภาคีนำไปปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน ได้แก่

- (๑) ความผิดและกำหนดโทษ (Offences and Sanctions)
- (๒) เขตอำนาจรัฐ (Jurisdiction)
- (๓) การบริหารทรัพย์สิน (Confiscation)
- (๔) การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition)
- (๕) การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย (Mutual Legal Assistance)
- (๖) การโอนการดำเนินคดี (Transfer of Proceedings)
- (๗) การปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล (Illicit Traffic by Sea)



ทั้งนี้ โดยสามารถสรุปสาระสำคัญของหลักการต่าง ๆ ดังกล่าวได้ ดังนี้

๑. กรณีความผิดและกำหนดโทษ (Offences and Sanctions) หลักการที่สำคัญที่รัฐภาคีจะต้องดำเนินการตามพันธกรณี ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมยาเสพติดทุกประเภท และจะต้องได้รับการลงโทษอย่างรุนแรงเหมาะสมกับฐานความผิด อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ ได้กำหนดให้การกระทำต่อทรัพย์สินในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ เป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของประเทศภาคี กล่าวคือ

ก. การกระทำต่อตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประกอบด้วยการแปรสภาพหรือโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพื่อปกปิดแหล่งที่มา หรือเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดมิให้ถูกดำเนินคดี (ข้อ ๓ วรรคหนึ่ง (ข) (๑))

ข. การปกปิดหรืออำพรางสถานะ หรือแหล่งที่มาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ข้อ ๓ วรรคหนึ่ง (ข) (๒))

ค. การครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้น โดยรู้ในขณะได้มาว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (ข้อ ๓ วรรคหนึ่ง (ค) (๑))

๒. การริบทรัพย์สินผู้ค้ายาเสพติด (Forfeiture of the Process of Illicit Trafficking) เป็นมาตรการซึ่งกำหนดให้มีการสืบเสาะ ติดตาม อายัด ยึดหรือริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด ทั้งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง และทรัพย์สินที่มีใช้ได้มาจากการกระทำความผิด แต่มีมูลค่าเทียบเท่า เนื่องจากการแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด รวมถึงการริบอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้หรือเจตนาที่จะใช้ในการผลิตหรือการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในเรื่องของการริบทรัพย์สินนี้ อนุสัญญา ได้กำหนดให้มีการร่วมมือกัน เพื่อสามารถริบทรัพย์สินตามคำขอของต่างประเทศ หรือคำพิพากษาต่างประเทศด้วย ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการใหม่ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากความช่วยเหลือด้านการศาล (Judicial Assistance) หรือการยอมรับหรือการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศด้วย

๓. การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย (Mutual Legal Assistance) ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือทางด้านพยานหลักฐานระหว่างประเทศ เพื่อให้มีผลในการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ สำหรับมาตรการนี้อาจทำได้ทั้งในลักษณะของความตกลงทวิรัฐภาคี (Bilateral) หรือพหุรัฐภาคี (Multilateral) สาระสำคัญของอนุสัญญา ฉบับนี้ ได้แก่ การยึดทรัพย์สินผู้ค้ายาเสพติด การให้ความร่วมมือทางอาญา การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การสกัดกั้น การลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล การสกัดกั้นการฟอกเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด การควบคุมการส่งผ่านยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งมีประเทศต่าง ๆ เข้าเป็นรัฐภาคีแล้วจำนวน ๑๕๓ ประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ๑ องค์กร สนธิสัญญาดังกล่าวผูกพันประเทศที่เข้าเป็นสมาชิก และเป็นจุดเริ่มต้นของการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง เพราะการค้ายาเสพติดส่วนใหญ่มักลักลอบและผลิตกันตามแนวเขตชายแดน

จากหลักการที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ แต่ละประเทศจึงได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกฎหมายอาญาภายในของแต่ละประเทศ เพื่อดำเนินการกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่กระทำต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับประเทศไทย ได้นำแนวทางดังกล่าวมากำหนดเป็นความผิดทางอาญา โดยได้มีการตรากฎหมายออกมาบังคับใช้ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

นอกจากกฎหมายระหว่างประเทศ หรืออนุสัญญาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีกฎหมายภายในของประเทศต่าง ๆ ยกตัวอย่างได้ ดังนี้

### ๑.กฎหมายยาเสพติดของประเทศญี่ปุ่น

กฎหมายว่าด้วยสารเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ (The Narcotics and Psychotropics Control Law) บัญญัติขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ (ค.ศ. ๑๙๕๓) เพื่อควบคุมยาเสพติดวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ญี่ปุ่นมีกฎหมายแยกจากกันในการควบคุมยาเสพติดอยู่ ๕ ฉบับ (Japan's 5 Drug-Related Laws) ได้แก่

(๑) กฎหมายยาเสพติดและควบคุมวัตถุออกฤทธิ์ (Narcotics & Psychotropics Control Law) สารเสพติดภายใต้กฎหมายนี้ ได้แก่ สารเสพติด ผิ่น เฮโรอีน มอร์ฟิน (143 Narcotics) สารวัตถุออกฤทธิ์ (79 Psychotropics) วัตถุดิบที่มีสารเสพติด (18 Narc./Psycho Raw Materials) พืชเสพติด (5 Narcotics Plants) จุดประสงค์หลักของกฎหมายยาเสพติดในญี่ปุ่น คือ การควบคุมการนำเข้า ส่งออก การผลิตยาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท โดยมีมาตรการเชิงป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน การให้การบำบัดรักษาผู้ติดยา และส่งเสริมงานสวัสดิการสำหรับผู้ติดยา รวมถึงการให้คำนิยามประเภทของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ การผลิต การขออนุญาต สถานบำบัดรักษายาเสพติด (Article 1-2, Narcotics and Psychotropics Control Law)

การครอบครองหรือจำหน่ายเฮโรอีน มอร์ฟิน ยาบ้า (Methamphetamine-MAP) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี ปรับไม่เกิน ๕ ล้านเยน (ประมาณ ๑.๙ ล้านบาท) (Article 64-2, 64-3, Narcotics and Psychotropics Control Law) การนำเข้าเฮโรอีนหรือยาบ้าจำนวนมาก มีโทษจำคุกตลอดชีวิต ปรับไม่เกิน ๑๐ ล้านเยน (ประมาณ ๓.๘ ล้านบาท) โดยไม่มีโทษประหารชีวิต กรณีเป็นผู้เสพจะมีการบังคับรักษา (Compulsory Hospitalization) โดยใช้เมธาโดน

(๒) กฎหมายควบคุมกัญชา (Cannabis Control Law) กรณีปลูกหรือนำเข้า-ส่งออกกัญชา โดยผิดกฎหมาย มีโทษจำคุกไม่เกิน ๗ ปี หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อค้ากำไร มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี หรือมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี และปรับไม่เกิน ๓ ล้านเยน (ประมาณ ๑.๑๔ ล้านบาท) (Article 24, Cannabis Control Law) ส่วนกรณีมีไว้ รับประทาน หรือถ่ายโอนไปซึ่งกัญชา มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อค้ากำไร มีโทษจำคุกไม่เกิน ๗ ปี หรือจำคุกไม่เกิน ๗ ปี และปรับไม่เกิน ๒ ล้านเยน (ประมาณ ๗.๖ แสนบาท) (Article 24-2, Cannabis Control Law)

(๓) กฎหมายฝิ่น (Opium Law) ในส่วนของฝิ่น ผู้ใดปลูกต้นฝิ่น มีฝิ่นไว้ในครอบครอง ส่งออกหรือนำเข้าฝิ่น มีโทษจำคุกอย่างน้อย ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี กรณีผู้กระทำความผิดข้างต้นกระทำไปเพื่อค้ากำไร มีโทษจำคุกอย่างน้อย ๑ ปีเช่นกัน และปรับไม่เกิน ๕ ล้านเยน (Article 51 (1), Opium Law) การสูบฝิ่น มีโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี ส่วนผู้ที่จัดหาสถานที่ให้สูบฝิ่นเพื่อการค้ากำไร มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๗ ปี (Chapter 14 - Penal Code of Japan)

(๔) กฎหมายควบคุมสารกระตุ้น (Stimulants Control Law) กรณีผู้นำเข้าหรือส่งออก จากประเทศซึ่งสารกระตุ้น หรือสารกระตุ้นแปรรูป มีโทษจำคุกไม่น้อยกว่า ๑ ปี (Article 41 (1), Stimulant Control Law) หากการนำเข้าหรือส่งออกดังกล่าวกระทำไปเพื่อการค้ากำไร มีโทษจำคุกและต้องทำงาน ไม่น้อยกว่า ๓ ปี ในบางกรณีอาจมีโทษจำคุกและต้องทำงานไม่น้อยกว่า ๓ ปี รวมทั้งมีโทษปรับ ไม่เกิน ๑๐ ล้านเยน (Article 41(2), Stimulant Control Law)

(๕) กฎหมายควบคุมยาเสพติดเฉพาะ (Narcotics Special Law) กฎหมายเหล่านี้ถูกเขียน ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ (ค.ศ. ๑๙๕๐) และมีการทบทวนแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านกฎหมายยาเสพติดและสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ( United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances) และกฎหมายไม่ได้ถูกบัญญัติในกฎหมายมาก่อน ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจะเข้ายึดครองญี่ปุ่น ผิวนเป็นสิ่งต้องห้ามในระหว่างการฟื้นฟูคุณเมจิของประเทศญี่ปุ่น สารกระตุ้นที่มีมากที่สุด “ยาบ้า” (Methamphetamine) เป็นยาใช้กันอย่างแพร่หลายในกลุ่มทหารและคนงาน

ผลดีของการห้ามตามกฎหมายในการครอบครองและใช้สารเสพติดให้โทษ ก็คือทำให้การควบคุม บังคับใช้กฎหมายทำได้ง่ายขึ้น การรณรงค์มิให้มีการละเมิด แต่ยังมีประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ข้อที่พิจารณาเพิ่มเติมคือ

(๑) การใช้ทางการแพทย์ ลดความเจ็บปวดจากมะเร็งซึ่งทำลายคุณภาพชีวิตผู้ป่วย ผิวนใช้บรรเทา อาการปวด

(๒) การอนุญาตให้นำมาใช้ดูแลผู้ป่วยระยะท้ายแบบประคับประคองที่บ้าน

(๓) การปรับปรุงพฤติกรรมการจ่ายยาของแพทย์

(๔) การควบคุมสมดุลและการเข้าถึงยาเสพติด

กฎหมายควบคุมยาเสพติด (Narcotic Control Law) ของประเทศญี่ปุ่น ได้บัญญัติบังคับให้ผู้ติดยา ต้องเข้ารับการรักษา (Compulsory Hospitalization for Treatment of Addiction) ซึ่งค่อนข้างได้ผล ในการควบคุมการเสพยา ผิวน โดยกำหนดให้การบำบัดรักษาเป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษาคดียาเสพติด ในทางกลับกัน ผู้ติดยาเสพติดชนิดอื่น รวมถึงยาบ้าและสารระเหยจะอยู่ภายใต้กฎหมายควบคุมสารกระตุ้น (The Stimulant Control) กฎหมายวัตถุมีพิษและให้โทษ (The Poisonous and Deleterious Substance Laws) ซึ่งได้มีการบังคับรักษา แต่หากบุคคลใดไม่สมัครใจจะต้องได้รับการตรวจวินิจฉัยว่าอยู่ในภาวะอันตราย ที่ควรจะต้องรับการรักษาหรือไม่ โดยใช้กฎหมายสุขภาพจิต (The Mental Health Law) ในการควบคุม การใช้ยาบ้าและสารระเหย จะเน้นที่การบังคับใช้กฎหมายควบคุมไปกับระบบสาธารณสุข อันเป็นตัวอย่างที่ดี ของการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ประเทศญี่ปุ่น มีนโยบายมุ่งปราบปรามการเสพยาเสพติดอย่างหนัก เป็นไปตามตัวแบบทางยุติธรรม (Justice Model) ที่เน้นการใช้กฎหมายนำหน้า โดยไม่ได้ใช้นโยบายลดทอนความผิดคดียาเสพติด (Decriminalization) หรือการลดอันตรายจากการเสพยาเสพติด (Harm Reduction) หากแต่จะเน้นที่ การบังคับใช้กฎหมายควบคุมไปกับระบบสาธารณสุข รวมถึงการทำงานเชิงป้องกัน (Prevention) มากกว่า โดยเฉพาะในหมู่เยาวชน ซึ่งบทบาทงานป้องกันดังกล่าวอยู่ที่ Drug Abuse Prevention Center (DAPC)

ในประเทศญี่ปุ่นได้เน้นการป้องกัน (Prevention) ระดับนักเรียนที่เป็นเด็กและเยาวชน การใช้ Informal Social Control ผ่านระบบความเชื่อและระเบียบวินัยของประชาชน นอกจากนี้ ญี่ปุ่นยังใช้การบังคับบำบัดรักษาอยู่ในคำพิพากษาลงโทษผู้ติดยา แต่การบังคับบำบัดรักษากรณียาบ้าและสารระเหยขึ้นอยู่กับประเมินว่าบุคคลนั้นติดอยู่ในระดับอันตรายมากหรือไม่ ส่วนในกรณีสมัครใจรับการบำบัดรักษาในญี่ปุ่นจะต้องลงทะเบียนแสดงตน

ทางการญี่ปุ่นได้เตือนนักท่องเที่ยวให้ระวังการนำยาเข้าประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากยาที่ถูกต้องตามกฎหมายในบางประเทศอาจเป็นยาที่ไม่สามารถนำเข้าประเทศญี่ปุ่นได้ แม้แต่ยารักษาโรคบางอย่างก็ถูกควบคุมอย่างเข้มงวด โดยผู้ที่ฝ่าฝืนเสี่ยงต้องโทษจำคุก ตัวอย่าง กรณีที่นางจูเลีย แฮมป์ ผู้บริหารระดับสูงของโตโยต้า มอเตอร์ คอร์ป บริษัทผู้ผลิตรถยนต์รายใหญ่ของโลก ถูกเจ้าหน้าที่ควบคุมตัวที่โรงแรมในกรุงโตเกียว เนื่องจากนำเข้ายาแก้ปวดชนิดหนึ่งเข้าประเทศ เป็นตัวอย่างล่าสุดที่แสดงถึงกฎหมายควบคุมยาอันเข้มงวดของญี่ปุ่น ซึ่งนักท่องเที่ยวจำนวนมากยังไม่ทราบว่า รัฐบาลญี่ปุ่นไม่เพียงแต่ควบคุมยาเสพติดเท่านั้น แต่ยารักษาโรคบางกลุ่มก็ไม่สามารถนำเข้าประเทศญี่ปุ่นได้ ตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นแล้ว จะมีการตรวจสอบอย่างเข้มงวดทั้งยาที่นำเข้าด้วยตัวเองผ่านทางสนามบิน รวมทั้งยาที่ส่งมาทางพัสดุไปรษณีย์ โดยผู้ที่ถูกพบว่าครอบครองยาผิดกฎหมายจะถูกควบคุมตัวเพื่อสอบสวนอย่างน้อย ๒ ถึง ๓ เดือน โดยไม่สามารถประกันตัวได้ และในกรณีที่พบว่ามีความผิดจริงอาจถูกจำคุกตั้งแต่ ๑ ถึง ๑๐ ปี หรือปรับเงินสูงสุด ๕ ล้านบาท แต่หากพบว่าเป็น “ยาเสพติด” อาจต้องโทษหนักยิ่งขึ้น

ยาที่มีความเสี่ยงมากที่สุด คือ ยาแก้หวัดแก้แพ้ในกลุ่ม Pseudoephedrine ที่มีชื่อทางการค้า เช่น แอคติเฟด ซูดาเฟด ฯลฯ รวมทั้ง ยาแก้ปวดอย่าง ออกซิโคโดน ยากระตุ้นประสาทในกลุ่ม Adderall ซึ่งใช้รักษาโรคสมาธิสั้นก็ถือเป็นยาเสพติดในญี่ปุ่น เนื่องจากมีส่วนผสมของแอมเฟตามีน

เครื่องสำอางบางชนิดที่ “มีส่วนผสมยา” ตามกฎหมายของญี่ปุ่น ปริมาณยาที่นำเข้าญี่ปุ่นก็มีการควบคุมเช่นเดียวกัน โดยนักท่องเที่ยวสามารถนำเข้าประเทศญี่ปุ่นซึ่งพำนักได้ ๑ เดือนตามที่กฎหมายกำหนดสำหรับใช้เองได้ แต่ที่พึงระวังคือ เครื่องสำอางหลายอย่างที่มีฤทธิ์เป็นยา เช่น ยาหยอดตา ยาทาแก้นูน ยาสมุนไพร รวมทั้ง ยาอดม ยาหอม และอาหารเสริมบางประเภท สามารถนำเข้าญี่ปุ่นได้ไม่เกิน ๒๔ ชิ้น เท่านั้น

## ๒.กฎหมายยาเสพติดประเทศสหราชอาณาจักร

ประเทศสหราชอาณาจักรมีปัญหาเสพติดเช่นเดียวกัน จึงตรากฎหมายควบคุมสารตั้งต้นยาเสพติด (Precursor Chemical) ภายใต้อนุสัญญาเดี่ยว ๑๙๖๑ (The Single Convention on Narcotic Drugs) รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาในทางที่ผิด “The Misuse of Drugs Act 1971” หรือ “เอ็มดีเอ” นอกจากนี้ยังทำให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (The Convention on Psychotropic Substances) และอนุสัญญาสหประชาชาติต่อต้านยาเสพติด (The United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances) การกระทำผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้คือ การครอบครองยาเสพติดควบคุมผิดกฎหมาย การครอบครองยาเสพติดควบคุมมีเจตนาที่จะจัดหา การจัดหาควบคุมพิเศษ อำนวยความสะดวกในสถานที่ที่ให้ครอบครองหรือจัดการ เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ของการผลิต หรือการจัดหายาเสพติดควบคุม

นับแต่ ค.ศ. ๑๙๙๙ เป็นต้นมา ในสหราชอาณาจักร มีผู้เสพยาเสพติดจำนวนกว่า ๓,๐๐๐ รายการ เสียชีวิตเพราะเสพยาเกินขนาด รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบาย Action Plan to Reduce Drug-Related ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๑ เป็นต้นมา ทั้งนี้ เพื่อลดอัตราการเสียชีวิตลงให้ได้ร้อยละ ๒๐ ปัจจุบัน มีกฎหมายมากกว่า ๒๕ ฉบับในการควบคุมยาเสพติด เช่น The Controlled Drugs (Drug Precursors) (Intra Community Trade) Regulation 2008, The Drug Trafficking Act 1994 , The Police and Criminal Evidence Act 1984 (Drug Testing of Persons in Police Detention) (Prescribed Persons) Regulations 2001, The Public Entertainments Licenses (Drug Misuse) Act 1997 เป็นต้น

ตามกฎหมายว่าด้วยการใช้ยาในทางที่ผิด (Misuse of Drugs Act: MDA) (ซึ่งเทียบเท่ากับ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ของไทย) กฎหมายนี้และกฎข้อบังคับของกฎหมาย (Misuse of Drugs Regulations 1985) ควบคุมการใช้ยาตามบัญชีรายชื่อ (ซึ่งรวมถึงยาที่มีคุณสมบัติเป็นยารักษาโรคและยาที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นยารักษาโรค) ในข้อบัญคนั้นได้มีการจำแนกพฤติการณ์ ซึ่งถูกต้องตามกฎหมายในการนำเข้า ผลิต จัดส่ง ครอบครองไว้เพื่อการจัดส่งและครอบครองยาควบคุมภายใต้ บัญชีหมวด II (Schedule II) ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยาที่ถูกจำแนกตามหลักการบัญชี ก ข ค (Class A B C) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงระดับอันตรายที่เกิดกับบุคคลหรือสังคมเมื่อใช้ผิด แต่ละประเภทมีโทษสูงสุดต่างกัน ที่นำมาใช้กับการกระทำที่ต้องห้ามอันเนื่องมาจากยา

- บัญชี ก ประเภทนี้สำรองไว้สำหรับยาอันตรายมากกว่าซึ่งถูกลงโทษหนักกว่า ประเภทนี้ ประกอบด้วยเฮโรอีน มอร์ฟีน สารเสพติด คล้ายมอร์ฟีนช่วยระงับปวดได้ โคเคน ผีน และสารก่อประสาทหลอน เช่น ยาอี Psilocybin Mushrooms และ LSD นอกจากนี้ก็ยังรวมถึงกัญชาซึ่งมีลักษณะเป็นของเหลว (น้ำมันกัญชา) แคนนาบินอยด์ และอนุพันธ์ของกัญชา (Cannabinol Derivatives) และ ยาบัญชี ข ที่ทำเพื่อฉีด

- บัญชี ข ประเภทนี้ประกอบด้วย กัญชา ยางกัญชา สารเข้าฝิ่นที่มีฤทธิ์น้อย (Codeine) สารสังเคราะห์ ที่มีฤทธิ์กระตุ้นแรง (Oral Amphetamines) Codeine และ Methylphenidate และ Sedatives (Barbiturates)

- บัญชี ค ประเภทนี้สำรองไว้สำหรับยาอันตรายน้อยที่สุด ได้แก่ Tranquillizers สารสังเคราะห์ ที่มีฤทธิ์กระตุ้นน้อยบางชนิด GHB Ketamine Diazepam Flunitrazepam และ Mild Opioid Analgesics

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยสภาที่ปรึกษา (Advisory Council on the Misuse of Drugs) โดยยาเสพติด ๒ ประเภทแรก เป็นยาเสพติดอันตราย มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวใหม่ โดยกำหนด ให้เปลี่ยนกัญชาจากบัญชี ข เป็น ค (Class B เป็น C) ทำให้โทษเบาลง ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงว่า ประชากรกว่าร้อยละ ๔๔ ใช้กัญชาเป็นปกติ ซึ่งสูงสุดในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วทั้งหมด

กฎหมายกัญชาดังกล่าวได้รับการพัฒนาจากแนวปฏิบัติของตำรวจ นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ใช้ดุลพินิจ ไม่ดำเนินคดีกับผู้เสพกัญชา เนื่องจากตำรวจมีทรัพยากรจำกัด จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันอาชญากรรม ร้ายแรงมากกว่า จึงทำการตักเตือนผู้เสพกัญชาเป็นสำคัญ เนื่องจากกัญชาไม่ใช่ยาเสพติดร้ายแรง ที่สุด รัฐสภาได้ยอมรับแนวคิดดังกล่าวของตำรวจ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ การครอบครองกัญชาในปริมาณเล็กน้อย จึงไม่เป็นความผิดอาญาอีกต่อไป เว้นแต่ผู้ใช้เป็นเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๗ ปี การครอบครองโดยปริมาณสูง ใกล้โรงเรียน สนามเด็กเล่น หรือมีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะมีไว้เพื่อจำหน่ายให้แก่เยาวชน จึงจะถูกจับ และฟ้องคดี



ในทางประวัติศาสตร์ การพัฒนานโยบายยาเสพติดของสหราชอาณาจักรสามารถสรุปได้ ๓ ขั้นตอน นโยบายยาเสพติดที่พัฒนาในช่วงศตวรรษที่ ๑๙ และช่วงแรกของศตวรรษที่ ๒๐ เพื่อสร้างระบบการควบคุมระดับชาติ การควบคุมสารเสพติดเริ่มเข้มงวดขึ้นในศตวรรษที่ ๒๐ โดยเฉพาะนโยบายยาเสพติดที่พัฒนาขึ้นในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๖๐ และ ๑๙๗๐ ซึ่งรัฐบาลได้เพิ่มการควบคุมสารเสพติดมากขึ้น และท้ายที่สุด นโยบายยาเสพติดที่จัดทำขึ้นในทศวรรษที่ ๑๙๘๐ ๑๙๙๐ และ ๒๐๑๐ ที่พยายามรวมการให้บริการบำบัดผู้ติดยาเข้ากับระบบงานยุติธรรมทางอาญา ตัวอย่างเช่น กฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ (1991 Criminal Justice Act) อนุญาตให้ผู้พิพากษาเพิ่มเงื่อนไขการเข้ารับการบำบัดภาคบังคับในคำสั่งคุมประพฤติ ตัวอย่างเช่น กฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและศาลยุติธรรม ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ (2000 Criminal Justice and Court Service Act) ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายมีอำนาจในการตรวจสอบสารเสพติดผู้ที่ถูกจับกุมในคดียาเสพติด

กฎหมายนี้ยังได้ออกกฎที่เรียกว่า “คำสั่งห้ามการใช้ยา” (Drug Abstinence Order) และ “ข้อกำหนดห้ามการใช้ยา” (Drug Abstinence Requirement) คำสั่งและข้อกำหนดนี้ ได้อนุญาตให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำผิดที่มีอายุเกิน ๑๘ ปี ละเว้นการเสพยาเสพติดในบัญชี ก และศาลยังสามารถสั่งให้บุคคลเข้ารับการตรวจสอบสารเสพติดได้ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐบาลได้ออกกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice Act) กฎหมายนี้อนุญาตให้ศาลกำหนดข้อจำกัดในการประกันตัวผู้กระทำผิด ซึ่งตรวจพบว่ามีสารเสพติดในบัญชี ก ขณะที่ถูกจับกุม กฎหมายยาเสพติด ค.ศ. ๒๐๐๕ ทำให้ผู้กระทำผิดไม่สามารถปฏิเสธการเข้ารับการตรวจสอบสารเสพติดและการเข้ารับการบำบัดที่ตามมา ท้ายที่สุดเช่นเดียวกับกฎหมายเอ็มดีเอ นโยบายยาเสพติดที่ประกาศใช้เป็นกฎหมายในช่วงท้ายของศตวรรษที่ ๒๐ และต้นศตวรรษที่ ๒๑ รัฐบาลสามารถปฏิบัติตามพันธะที่ได้ลงนามไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศตัวอย่างเช่น กฎหมายลักลอบค้ายาเสพติดปี พ.ศ. ๒๕๓๗ (Drug Trafficking Act of 1944) ทำให้ประเทศอังกฤษสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทที่ผิดกฎหมายปี พ.ศ. ๒๕๓๑ (1988 UN Convention against the Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances)

รัฐบาลของสหราชอาณาจักรรับผิดชอบในการวางยุทธศาสตร์ให้แก่เขตต่าง ๆ ที่ได้รับมอบอำนาจไป เว้นไว้แต่อาจจะมีการสงวนอำนาจบางอย่างเท่านั้น มีการนำยุทธศาสตร์ใหม่ด้านยาเสพติดมาใช้เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ (ค.ศ. ๒๐๑๐) แทนยุทธศาสตร์เดิมปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยในยุทธศาสตร์ใหม่นี้ ได้วางนโยบายด้านสุขภาพ การศึกษา การให้ความดูแลทางสังคมในเขตอังกฤษ ส่วนนโยบายด้านตำรวจ และระบบงานยุติธรรมทางอาญา กำหนดให้ครอบคลุมอังกฤษ และเวลส์ (Davies et al., 2011)

จากกฎหมายที่บัญญัติออกมาทั้งหมดในศตวรรษที่ ๑๙ และ ๒๐ กฎหมายเอ็มดีเอมีอิทธิพลต่อนโยบายยาเสพติดของอังกฤษมากที่สุด กฎหมายนี้ได้ตั้งระบบการแบ่งแยกประเภทของยาที่มีอันตรายต่อสุขภาพของผู้ใช้และต่อสังคมโดยทั่วไป การลงโทษสำหรับการใช้ยาในทางที่ผิดและการจำหน่ายยาได้ถูกเพิ่มเติมเข้าไปในการจำแนกประเภทของยาดังกล่าว ภายใต้กฎหมายเอ็มดีเอ ยาในบัญชี ก (เช่น เฮโรอีน มอร์ฟีน เมทาโดน เมทแอมเฟตามีน โคเคน ฟีน หรือยาไอ) ถูกกำหนดให้เป็นยาที่ “มีอันตรายที่สุด” ดังนั้น การเสพยาหรือจำหน่ายยาในบัญชีนี้จะได้รับโทษที่รุนแรงที่สุด

บุคคลที่มียาเสพติดในบัญชี ก ไว้ในครอบครองจะได้รับโทษจำคุกสูงสุด ๗ ปี การจำหน่าย หรือมีเจตนาที่จะจำหน่ายยาเสพติดในบัญชี ก จะได้รับโทษที่รุนแรงยิ่งขึ้น เพราะเป็นยาที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมส่วนใหญ่ได้ ดังนั้น ผู้ค้ายาเสพติดในบัญชี ก อาจได้รับโทษสูงสุดถึงจำคุกตลอดชีวิตได้ ยาเสพติดในบัญชี ข (เช่น กัญชา เห็ดซีโลซิน (Psilocin) หรือซีโลไซบิน (Psilocybin) ที่ปรุงสำเร็จแล้ว) ได้รับการพิจารณาว่ามีความเสี่ยงต่อสุขภาพของผู้เสพและต่อสังคมน้อยกว่ายาเสพติดในบัญชี ก และในทำนองเดียวกัน การเสพและการจำหน่ายยาในบัญชี ข ก็จะได้รับโทษที่น้อยกว่า ท้ายที่สุด ยาในบัญชี ค (เช่น เคตามีน (Ketamine) หรือยาระงับประสาท (Tranquilizers) ได้รับการพิจารณาว่าเป็นยาที่มีอันตรายต่อร่างกายและต่อสังคมน้อยที่สุดในกลุ่มยาที่ผิดกฎหมาย ดังนั้น ผู้ค้ายาเสพติดในบัญชี ค อาจได้รับโทษจำคุกสูงสุด ๑๔ ปี และผู้ที่มียาเสพติดในบัญชี ค ไว้ในครอบครองอาจได้รับโทษจำคุกสูงสุด ๒ ปี และสำหรับยาที่อยู่นอกเหนือจากกฎหมายเอ็มดีเอ จะอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายยา ค.ศ. ๑๙๖๘ ซึ่งจะควบคุมการผลิตและการจำหน่ายยาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ กฎหมายยานี้ได้กำหนดยาออกเป็น ๓ ประเภทคือ ยาที่ขายได้โดยเภสัชกรที่มีใบสั่งยาจากแพทย์ ยาที่เภสัชกรสามารถสั่งได้เอง และยาที่ขายได้ตามร้านขายยาทั่วไป

ในศตวรรษที่ ๒๐ การควบคุมการผลิต การจำหน่าย และการใช้สารที่ไม่เคยมีการควบคุมมาก่อน โดยรัฐบาล เพิ่มความเข้มงวดมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสารที่ไม่เป็นที่รู้จักมาก่อนหรือมีการใช้น้อย เช่น กัญชา แอมเฟตามีน และแอลเอสดี ก่อนที่สารเสพติดเหล่านี้จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอังกฤษ ตัวอย่างเช่น

- ปี ค.ศ. ๑๙๐๘ กฎหมายยาพิษและเภสัชกรรม (1908 Poisons and Pharmacy Act) ได้ควบคุมการขายโคคา (ซึ่งใช้ผลิตโคเคน) แก่สาธารณชน โคคานั้นหาได้ง่ายเสรี และใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ เช่น ใช้เป็นยารักษาสุขภาพ

- ปี ค.ศ. ๑๙๑๖ กฎหมายป้องกันราชอาณาจักร (Defense of the Realm Act) ได้จำกัดการขายโคเคนให้เฉพาะแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาต

- ปี ค.ศ. ๑๙๒๐ กฎหมายยาอันตราย (Dangerous Drugs Act) ได้จำกัดการผลิต การส่งออก การนำเข้า การจำหน่าย และการครอบครองโคคา และโคเคน ผีน มอร์ฟิน และเฮโรอีนให้เฉพาะแต่ผู้มีใบอนุญาตเท่านั้น ภายใต้กฎหมายป้องกันราชอาณาจักร เฉพาะแพทย์เอกชนเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้สั่งโคเคนและเฮโรอีนให้กับผู้ป่วยที่ติดยาซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการบำบัดอาการติดยา

- ปี ค.ศ. ๑๙๖๔ กฎหมายยาอันตรายกำหนดว่า การปลูกกัญชา โดยผิดกฎหมายถือเป็นความผิดทางอาญา กฎหมายยา (Drugs Acts) ก็กำหนดว่าการมีแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยผิดกฎหมายเป็นความผิดทางอาญาเช่นกัน

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นภายใต้กฎหมายป้องกันราชอาณาจักร ค.ศ. ๑๙๑๖ แพทย์สามารถสั่งโคเคนและเฮโรอีนเพื่อใช้ในการบำบัดอาการติดยา โดยไม่ต้องรับโทษเช่นเดียวกับการจำหน่ายและการเสพสารดังกล่าวที่ผิดกฎหมาย การปฏิบัติดังกล่าวรู้จักกันในนามของระบบของอังกฤษ (British System) อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. ๑๙๖๗ มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายยาอันตราย โดยบัญญัติห้ามการสั่งโคเคนและเฮโรอีนเพื่อใช้ในทางการแพทย์ด้วย

อย่างไรก็ตาม มีข้อโต้แย้งเรื่องการจัดแบ่งประเภทยาเสพติดของกฎหมาย MDA รัฐบาลในบางครั้งถูกกล่าวหาว่าการใช้นโยบายยาเสพติดและโดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้การจัดแบ่งประเภทของยาเสพติดในฐานะเป็นเครื่องมือทางการเมือง หรือเพื่อลดแรงกดดันทางการเมืองและแรงกดดันจากสื่อมวลชน

## ความผิดและโทษ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (The Home Secretary) ของอังกฤษ สามารถเปลี่ยนแปลงประเภทของยาได้โดยบทบัญญัติที่อาศัยอำนาจกฎหมายอื่น เช่น กัญชา การแก้ไขนี้หมายความว่า การครอบครองกัญชาเพื่อการใช้ส่วนตัวจะเป็นความผิดที่ไม่ถูกจับ แต่ตำรวจจะตักเตือน

มาตรา ๓ ถึงมาตรา ๖ บัญญัติถึง ยาต้องห้าม ซึ่งรวมถึงการผลิต การจัดส่ง การครอบครอง และการครอบครองด้วยเจตนาจัดส่ง การนำเข้า การส่งออก มีความผิดตามพระราชบัญญัติการจัดการศุลกากรและสรรพสามิต (Customs and Excise Management Act 1979) การปลูกกัญชาเป็นความผิดด้านการผลิต แต่แยกออกมาต่างหาก

มาตรา ๘ มีการห้ามผู้ครอบครองยินยอมให้ใช้สถานที่อย่างเต็มใจเพื่อ การผลิต จัดส่งยาควบคุม เคมีภัณฑ์ของฝิ่นเพื่อสูบ หรือการสูบกัญชา ยางกัญชา ฝิ่นสุก

มาตรา ๙ บัญญัติการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับฝิ่น ซึ่งครอบคลุมถึงการสูบ หรือมีฉะนั้นก็การใช้ฝิ่น มาตรา 9A ห้ามจัดส่งวัตถุใด ๆ ที่อาจจะนำไปใช้ในการให้ยา โดยมีข้อยกเว้นกฎหมาย (ไม่รวมเข็มฉีดยา จากการห้ามนี้เพื่อจุดมุ่งหมายของโปรแกรมแลกเปลี่ยนเข็มฉีดยา) มาตรา ๑๘ ถึงมาตรา ๒๑ เป็นความผิดอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการยั่วยุให้กระทำความผิดภายใต้ MDA ส่วนการลงโทษได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ เกี่ยวกับการริบทรัพย์

สำหรับยาบ้าซี ก มีโทษสูงสุด ให้จำคุก ๗ ปี และหรือปรับไม่จำกัดสำหรับการครอบครอง โทษจำคุกตลอดชีวิต และหรือปรับไม่จำกัดสำหรับการผลิตหรือเพื่อการค้าสิ่งเสพติดพร้อมทั้งส่งลงโทษ ๗ ปี สำหรับโทษฐานการค้าสิ่งเสพติดครั้งที่สาม การลงโทษสำหรับโทษฐานการค้าสิ่งเสพติดครั้งที่สาม มีอยู่ในกฎหมายอาญา (The Criminal Sentences Act 1997)

ยาบ้าซี ข มีโทษสูงสุด ให้จำคุก ๕ ปี และหรือปรับไม่จำกัดสำหรับการครอบครอง และโทษจำคุก ๑๔ ปี และหรือปรับไม่จำกัดสำหรับการผลิตหรือการค้าสิ่งเสพติด

ยาบ้าซี ค มีโทษสูงสุด ให้จำคุก ๒ ปี และหรือปรับไม่จำกัดสำหรับการครอบครอง และโทษจำคุก ๕ ปี และหรือปรับไม่จำกัดสำหรับการผลิตหรือการค้าสิ่งเสพติด

นอกจากนั้น ผู้ผลิตและผู้ค้าอาจจะต้องถูกริบทรัพย์ภายใต้ The Drug Trafficking Act 1994 ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น คนปลูกกัญชาอาจต้องถูกดำเนินคดีภายใต้มาตรา ๔ ของ The MDA (การผลิต) แทนที่ภายใต้มาตรา ๖ ของพระราชบัญญัตินี้ (การเพาะปลูก) นี่เป็นเรื่องสำคัญเพราะว่าการผลิต (แต่ไม่ใช่ การเพาะปลูกกัญชา) ได้ถูกระบุให้เป็นความผิดฐานการค้าสิ่งเสพติดตามจุดมุ่งหมายของการค้ายาเสพติด (The Drug Trafficking Act 1994)

สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs and Crime: UNODC) ระบุความผิดของการค้ายาเสพติดเป็นความผิดรูปแบบหนึ่งในอาชญากรรมข้ามชาติ ระบุว่าเป็นความผิดฐานค้าตามจุดมุ่งหมายของกฎหมายว่าด้วยการค้ายาเสพติด รวมถึงการผลิต จัดส่งและมีไว้ในครอบครองเพื่อจัดส่ง และความผิดฐานนำเข้าภายใต้กฎหมายการจัดการศุลกากรและสรรพสามิต (The Customs and Excise Management Act 1979)

มาตรา ๗ ให้มีกฎข้อบังคับเพื่อเป็นการยกเว้นการกระทำบางอย่างจากบทบัญญัติความผิด ซึ่งเกี่ยวกับการใช้เพื่อการบำบัดรักษาโรคหรือเพื่อการทำวิจัยทดลองทางวิทยาศาสตร์ ข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้ยาในทางที่ผิด (The Misuse of Drug Regulations) ปี ค.ศ. ๑๙๘๕ แบ่งยาออกเป็น ๕ รายการ กฎข้อบังคับได้กำหนดการจัดกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการดูแลเรื่องยาควบคุม ในขณะที่ปฏิบัติงานตามวิชาชีพและวางเงื่อนไขเข้มงวดอย่างมากเกี่ยวกับการนำเข้า การส่งออก การผลิต การจัดส่ง การมีไว้ในครอบครอง การสั่งยาและการเก็บบันทึกนำมาใช้กับบัญชี ๑ (Schedule I)

- ยาในบัญชี ๑ ซึ่งเข้มงวดที่สุด (ได้แก่ LSD และกัญชา) แต่อนุโลมให้นำมาใช้หรือมีไว้ในครอบครอง เฉพาะเพื่อการวิจัย หรือวัตถุประสงค์อื่นโดยผู้ที่ได้รับอนุญาตจดทะเบียนไว้หรือมีไว้เพื่อใช้ทางการแพทย์ ตามปกติและแพทย์ที่ไม่มีใบอนุญาตไม่สามารถสั่งยาได้ กัญชาและกลุ่มกัญชาที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท บางตัวและสารที่อนุพันธ์หรือพัฒนามาจากสิ่งอื่นจัดอยู่ในกลุ่มยาบัญชี ๑ เนื่องจากไม่มีผลทางบำบัด ดังนั้น ยาพวกนี้บุคคลใดก็ไม่สามารถสั่งและไม่สามารถมีไว้ในครอบครอง ยกเว้นการมีไว้ในครอบครอง เพื่อวัตถุประสงค์ด้านการวิจัยเท่านั้น ซึ่งทำได้โดยผู้มีใบอนุญาต Nabilone (กลุ่มกัญชาสังเคราะห์) ได้จดทะเบียนเพื่อส่งจ่ายให้คนไข้ที่มีอาการคลื่นไส้หรืออาเจียนซึ่งมีผลเนื่องมาจากการบำบัดเคมี โรคมะเร็ง ซึ่งพิสูจน์แล้วไม่มีผลกระทบบ่อยอื่น ๆ Dronabinoid (กลุ่มกัญชาชนิดหนึ่ง) ได้เปลี่ยนจาก บัญชี ๑ เป็นบัญชี ๒ และมีการสั่งจ่ายได้ แต่ยังไม่ได้จดทะเบียนในสหราชอาณาจักรและต้องสั่งจ่ายตาม “ชื่อคนไข้”

- ยาในบัญชี ๒ ขึ้นอยู่กับจำนวนในการควบคุมซึ่งเกี่ยวข้องกับใบสั่งแพทย์ การจัดเก็บรักษาให้ปลอดภัย และการเก็บบันทึก

- ยาบัญชี ๕ ต้องขึ้นอยู่กับการควบคุมด้านการบริหารและอาจจะอนุญาตให้สามารถนำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการใช้ส่วนตัวโดยอิสระ

มาตรา ๑๐ ให้มีการจัดทำกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการดูแลรักษาอย่างปลอดภัย เอกสารรายละเอียด เกี่ยวกับการดำเนินธุรกรรม การบันทึก บรรจุภัณฑ์และฉลาก การขนส่ง และวิธีการทำลาย การสั่งจ่ายยา การจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับการสั่งจ่ายยาไปให้เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง การจดทะเบียนของแพทย์เพื่อให้ยา ควบคุมแก่คนไข้ที่ติดยาและการแจ้งเตือนล่วงหน้าโดยแพทย์

ระเบียบว่าด้วยการควบคุมการใช้ยาในทางที่ผิด (The Misuse of Drugs (Supply to Addicts) Regulations 1997) มีข้อกำหนดเคร่งครัดอย่างยิ่งสำหรับแพทย์ที่ได้รับใบอนุญาตและสามารถสั่งจ่าย เฮโรอีน ไดเฟทาโนน และโคเคนได้ สำหรับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด

### การบำบัดรักษา

แนวความคิดลดอันตรายจากการใช้ยานำมาสู่การจัดโปรแกรม Harm-Reduction Program ซึ่งได้ถูกนำมาใช้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยรัฐแจกจ่ายยา เช่น มอร์ฟีน เพื่อการรักษาได้ แต่ต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้มีการนำเมธาโดน (Methadone) มาใช้แทนที่ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้มีการนำนโยบายปราบปรามยาเสพติด มาใช้จริงจังกผ่านระบบโรงเรียนและครอบครัว เรียกว่า Drug Prevention Advisory Service : DPAS ทำให้สามารถลดอัตราการเสียชีวิตจากการเสพยาเสพติดได้อย่างมาก

เป้าหมายเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์ยาเสพติดได้มีการแปลงไว้ในรายงานประจำปีและแผนแห่งชาติฉบับแรก ของ Anti-Drugs Coordinator ซึ่งประกอบด้วย

- ลดจำนวนเยาวชนที่ใช้ยาในทางที่ผิดลงให้เหลือครึ่งหนึ่ง (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เฮโรอีนและโคเคน)
- ลดอัตราของผู้กระทำผิดที่ใช้ยาผิดหรือกระทำผิดซ้ำ ให้ลดลงเหลือครึ่งหนึ่ง
- เพิ่มจำนวนผู้ใช้ยาผิดเข้ารับการรักษา
- ลดการขายยาที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นยารักษาโรคให้เหลือครึ่งหนึ่ง (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เฮโรอีนและโคเคน)
- แผนยุทธศาสตร์ ๑๐ ปี มุ่งไปที่ยาอันตรายมากที่สุด (เฮโรอีนและโคเคน) ก็มีคนจำนวนมากถูกปรับ

ถูกตัดกักขัง และบางรายถูกขังคุก เพราะว่ามีปัญหาอยู่ในครอบครองเกิน ๑๐๐,๐๐๐ คนต่อปี

คณะทำงานของราชวิทยาลัยสาขาจิตเวชศาสตร์ (Working Party of the Royal College of Psychiatrists and the Royal College of Physicians) ได้ตีพิมพ์รายงานฉบับหนึ่งในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ชื่อว่า ยา : ปัญหาและทางเลือก (Drugs: Dilemmas and Choices) ในรายงานชี้ว่า สามในสี่ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของอังกฤษได้ทุ่มเทให้การบังคับใช้กฎหมายและการลดการจัดส่งยาระหว่างประเทศ มีหลักฐานเล็กน้อยที่แสดงให้เห็นว่าจำนวนเงินนี้ได้ใช้จ่ายไปอย่างมีเหตุผล การใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพที่ได้พิสูจน์แล้วนั้นเกี่ยวกับการรักษาด้วยสารเสพติดคล้ายมอร์ฟินช่วยระงับปวดได้ และโปรแกรมที่อาศัยการงดเสพเป็นฐานสำหรับคนติดเฮโรอีน (Davies et al., 2011)

การปรับปรุงการบำบัดรักษา โดยโปรแกรมการบำบัดรักษาของอังกฤษนั้นใกล้เคียงกับโปรแกรมในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานที่สำหรับให้การบำบัดรักษาเสพติดหลาย ๆ แห่งสำหรับวัยรุ่น

แผนยุทธศาสตร์ ๑๐ ปี เพื่อแก้ไขปัญหากการใช้ยาในทางที่ผิดของรัฐบาลตระหนักถึงความจำเป็นในการลงทุนในเรื่องการบำบัดรักษาเพิ่มขึ้น แต่ไม่มีคำตอบที่ง่ายและการตั้งเป้าไว้สูงเพื่อลดสัดส่วนเยาวชนที่ใช้เฮโรอีนและโคเคนลงครึ่งหนึ่งภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น ไม่บรรลุเป้าหมายความพยายามที่จะควบคุมการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศโดยมีขอบตามกฎหมายซึ่งยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (Davies et al., 2011)

### ๓.กฎหมายยาเสพติดประเทศสหรัฐอเมริกา

รัฐบัญญัติควบคุมยาเสพติด (The Controlled Substances Act : CSA) เป็นกฎหมายควบคุมยาเสพติดของรัฐบาลกลางสหรัฐฯ ภายใต้การควบคุมการผลิต นำเข้า ครอบครอง การใช้และการกระจายตัวของสารบางชนิด กฎหมายนี้ผ่านรัฐสภาคองเกรสแห่งสหรัฐอเมริกาครั้งที่ ๙๑ ปี ค.ศ. ๑๙๗๐ และลงนามในกฎหมายโดยประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน รัฐบัญญัตินี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดการปฏิรูปการเปิดเสรีนโยบายยาเสพติด การบังคับใช้กฎหมายและวิธีการที่เป็นระบบในการควบคุมการใช้ยาที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

กฎหมายข้างต้นนี้ได้รับการออกแบบให้เหตุผลการเปิดเสรีนโยบายยาเสพติดแก่ชาวอเมริกันกว่าสามทศวรรษ สภาคองเกรสของสหรัฐฯ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย การลงโทษมากขึ้นในการควบคุมยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง การแก้ไขนี้ซึ่งทำให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (The Drug Enforcement Administration) ใหญ่กว่าและสำคัญกว่าหน่วยงานเฝ้าระวังรักษาเสพติด และการลงโทษเพิ่มขึ้นอย่างมากสำหรับการค้าที่ผิดกฎหมาย (Illicit Trafficking) เปลี่ยนแปลงกฎหมายเข้าสู่ "สงครามยาเสพติด" (Drug War) เป็นวิธีการที่เข้มงวดทางอาญา โดยปี ค.ศ. ๑๙๘๐ มีความยืดหยุ่นและการควบคุมยาเสพติดลดลง (กลยุทธ์ยุคนิกสัน) (Courtwright DT, 2004)



นอกจากนี้ กฎหมาย CSA นี้ ยังทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสำหรับการประชุมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด (The Single Convention on Narcotic Drugs) (Pub.L. 91-513, 84 Stat. 1236, enacted October 27, 1970, Codified at 21 U.S.C. § 801 et. seq.) การออกกฎหมายจำแนกประเภทได้ ๕ กลุ่ม ที่มีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน จำแนกตามหน่วยงานเจ้าของ รัฐบาลกลาง กลุ่มบังคับใช้กฎหมาย และกลุ่มอาหารและยา (Two Federal Agencies, the Drug Enforcement Administration and the Food and Drug Administration)

มีการออกกฎหมายในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ รัฐบาลผู้ได้ได้รับการแก้ไขหลายครั้ง ดังนี้

(๑) The Medical Device Amendments of 1976

(๒) The Psychotropic Substances Act of 1978 ได้ปฏิบัติตามอนุสัญญา the Convention on Psychotropic Substances

(๓) The Controlled Substances Penalties Amendments Act of 1984

(๔) The Chemical Diversion and Trafficking Act of 1988 (ปฏิบัติวันที่ ๑ สิงหาคม ๑๙๘๘ ตามมาตรา ๑๒) รวมทั้งแนวทางปฏิบัติของสหประชาชาติต้านยาเสพติด the United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances ซึ่งบังคับใช้วันที่ ๑๑ เดือนพฤศจิกายน ๑๙๘๐

(๕) The Anabolic Steroids Act, passed as part of the Crime Control Act of 1990, ซึ่งนำสาร Anabolic Steroids เข้าไปในกลุ่มบัญชียา ๓ (Schedule III)

(๖) The Domestic Chemical Diversion and Control Act of 1993 (บังคับใช้วันที่ ๑๖ เมษายน ๑๙๙๔) ป้องกันเมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine Trafficking)

(๗) The Federal Analog Act.

(๘) The Ryan Haight Online Pharmacy Consumer Protection Act of 2008

(๙) The Electronic Prescriptions for Controlled Substances (EPCS) 2010

ประเทศสหรัฐอเมริกา ยึดนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้สิ้นไปยาวนาน โดยบังคับใช้กฎหมายที่รุนแรง แต่หลายมลรัฐ เช่น โอเรกอน โคโรลาโด อลากา โอไฮโอ แคลิฟอร์เนีย มิสซิสซิปปี นอร์ทโคโรไลนา นิวยอร์ก และเนบราสกา ไม่ได้ยึดหลักกฎหมายเคร่งครัดตามนโยบายรัฐบาลกลาง โดยยอมรับว่ากัญชาคือสิ่งปกติที่ใช้ในสังคมเพื่อความบันเทิง จึงไม่มีการพิพากษาลงโทษจำคุกกับผู้เสพกัญชาแต่ประการใด

รัฐบาลกลางสหรัฐในปัจจุบัน จึงได้หันกลับมาพิจารณาการลดอันตราย (Harm Reduction Policy) เนื่องจากสถิติพบว่า ผู้ติดยาเสพติดราวร้อยละ ๑๐ จะติดเชื้อ HIV ด้วย นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงได้นำโครงการ Federal Funding of Syringe Exchange เพื่อแจกจ่ายเข็มฉีดยาที่สะอาด โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย พร้อมทั้งแจกจ่ายยาเสพติด กับการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาเพื่อให้ลดและเลิกใช้ยาเสพติด ในที่สุด กล่าวโดยสรุป สหรัฐอเมริกาได้ตรากฎหมายปราบปรามยาเสพติดที่เข้มแข็งมาก เช่น Harrison Narcotic Act of 1914 เพื่อควบคุมใบอนุญาตให้มี ครอบครอง และใช้โคเคน รวมถึงการตรากฎหมาย

Anti-Drug Abuse Act of 1988 และ The Controlled Substance Act : CSA) ซึ่งรู้จักกันในนาม “กฎหมายครอบคลุมการป้องกันและควบคุมการใช้ในทางที่ผิด” (Comprehensive Drug Abuse Prevention and Control Act of 1970) ซึ่งมีแนวคิดเช่นเดียวกับอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติที่กล่าวไปแล้วข้างต้น โดยจัดตั้งหน่วยงาน Drug Enforcement Administration หรือ DEA ขึ้นมา มีโทษสูงสุดคือ จำคุกตลอดชีวิตหรือปรับ ๒๐ ล้านดอลลาร์

การตรากฎหมาย CSA ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่กัญชาได้รับการจำแนกให้แตกต่างจากยาเสพติดชนิดอื่นและการลงโทษตามกฎหมายรัฐบาลกลางก็ลดลงไม่ใช่แค่การมีไว้ในครอบครองเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการค้าและจำหน่าย โดยได้รับการเปลี่ยนในยุคการบริหารของประธานาธิบดีเรแกนในช่วงทศวรรษ ๑๙๘๐

ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ประธานาธิบดีเรแกนได้ลงนามคำสั่งพิเศษแต่งตั้งตำแหน่งที่ปรึกษานโยบายยาเสพติดทำเนียบขาว กฎหมาย The Comprehensive Crime Control Act of 1984, กฎหมาย The Anti-Drug Abuse Act of 1986 และกฎหมาย The Anti-Drug Abuse Amendment Act of 1988 ได้ยกระดับการลงโทษสำหรับการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (รวมทั้งการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับกัญชา) เพิ่มงบประมาณสำหรับกิจกรรมการควบคุมยาเสพติดและปรับปรุงความร่วมมือเพื่อความพยายามในการควบคุมยาเสพติดของรัฐบาลกลาง ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้จัดตั้งสำนักงานนโยบายการควบคุมยาแห่งชาติ

#### การบำบัดรักษา

เนื่องจากการติดยาเสพติดถูกมองในแง่ดีที่สุดว่า “เป็นประเด็นปัญหาทางการแพทย์หรืออาชญากรรม” สรุปว่าที่จริงแล้ว การติดยาเสพติดเป็นโรคชนิดหนึ่ง

(๑) คณะกรรมการร่วมด้านยาเสพติด ABA-AMA ปี ๑๙๖๑ (ABA-AMA Joint Committee on Narcotic Drugs-1961) โดยคณะกรรมการได้ระบุไว้ว่า

(๑.๑) เพราะผู้ติดยาที่ต้องพึ่งพายาเสพติด รวมทั้งราคาที่สูงในตลาด ส่วนใหญ่จะเป็นสาเหตุของการก่ออาชญากรรม ยาเสพติดไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบต่อพฤติกรรมด้านอาชญากรรม

(๑.๒) ในแง่ของผลกระทบด้านการเจ็บป่วย การติดยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญน้อยกว่าโรคพิษสุราเรื้อรัง คณะกรรมการแนะนำให้มีการศึกษาต่อเรื่องทางเลือกการรักษาสำหรับผู้ติดยาเสพติดต่าง ๆ

(๒) คณะกรรมาธิการ Shafer - ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ (The Shafer Commission - 1972)

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) ประธานาธิบดีนิกสัน (Nixon) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อศึกษากัญชา คณะกรรมาธิการซึ่งบางครั้งจะเรียกว่า "คณะกรรมาธิการ Shafer" ตามชื่อของประธานซึ่งคือผู้ว่าการพรรค Republican ราชการของรัฐ Pennsylvania Raymond P. Schafer ตามที่ระบุไว้ในรายงานแรก "สภาคองเกรสได้จัดตั้งคณะกรรมการด้านกัญชาและการใช้ยาในทางที่ผิด (Commission on Marijuana and Drug Abuse) เพื่อทำหน้าที่ให้บรรลุความสมดุลในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหากัญชา" คณะกรรมาธิการได้จัดรายงาน ๒ รายงาน รายงานหนึ่งชื่อว่า "กัญชา สัญญาของความเข้าใจผิด" ได้ทำการวิเคราะห์ด้านชีววิทยาและสังคมของกัญชา และทบทวนขอบเขตของการตอบสนองด้านนิติบัญญัติในเรื่องการใช้กัญชาในสหรัฐอเมริกา ในขณะที่คณะกรรมาธิการปฏิเสธการทำให้กัญชาถูกกฎหมาย แต่คณะกรรมาธิการได้เสนอแนะการลดความผิดทางอาญา บทลงโทษ (Decriminalization) ของกัญชา

สำหรับการใช้ส่วนตัว และยังเสนอให้มีการแจกจ่ายในปริมาณน้อยโดยไม่มีค่าตอบแทน หรือมีค่าตอบแทนเล็กน้อย โดยไม่เกี่ยวข้องกับผลกำไร อย่างไรก็ตาม ยังเป็นที่ถกเถียงว่าการครอบครองกัญชาในที่สาธารณะควรเป็นการกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งนำไปสู่การยึด เพราะว่าเป็นเพียงเพื่อการใช้ส่วนตัวเท่านั้น จุดมุ่งหมายหลักคือการครอบครองควรเป็นผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากการรักษา หรือการป้องกันมากกว่าการลงโทษทางอาญา

อย่างไรก็ดี การกระทำผิดเรื่องการค้ายาเสพติดในปัจจุบันและโครงสร้างของการลงโทษควรจะถูกรักษาเอาไว้ และการครอบครองสารควบคุมทุกชนิดโดยไม่ได้รับอนุญาตเพื่อการใช้งานส่วนตัว ยกเว้นกัญชา ยังคงเป็นสิ่งที่ห้ามการกระทำ การรักษาด้วยเฮโรอีนจะยังคงไม่ได้รับอนุญาต

นโยบายระดับรัฐบาลกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา ยังคงค่อนข้างมีความเข้มแข็ง แต่ในระดับมลรัฐ ซึ่งเคยเน้นการปราบปรามทั้งผู้ขายและผู้เสพอย่างหนักกลับเริ่มทยอยใช้นโยบายลดทอนความผิดคดียาเสพติด (Decriminalization) เมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๕ มลรัฐโคโลราโด และวอชิงตัน ได้ลงประชามติ (เข้าชื่อเพื่อเสนอกฎหมาย หมายเลข ๒๐๕-Initiative 205) เพื่ออนุญาตให้ประชาชนของ ๒ รัฐดังกล่าวสามารถขายหรือเสพกัญชาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยประชาชนที่มีอายุ ๒๑ ปีขึ้นไป สามารถครอบครองกัญชาได้ไม่เกินคนละ ๒๘.๕ กรัม ขณะเดียวกันยังเปิดให้ร้านค้าที่ได้ใบรับรอง สามารถขายกัญชา และจ่ายเงินเข้ารัฐผ่านระบบจัดเก็บภาษีเช่นเดียวกับที่ใช้กับร้านขายแอลกอฮอล์ทั่วไป

ข้อโต้แย้งที่ให้ยาเสพติดถูกกฎหมาย (Speaking Out Against Drug Legalization)” ของสำนักงานปราบปรามยาเสพติดของสหรัฐอเมริกา (Drug Enforcement Administration: DEA) ได้ให้ข้อสรุปในอีกแง่มุมหนึ่งว่า การดำเนินการที่มีความสมดุลระหว่างการป้องกัน การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ตลอดจนการบำบัดรักษาเป็นกุญแจสำคัญของการต่อสู้กับยาเสพติด การควบคุมยาเสพติดมีขึ้นมา ก็เพราะยาเสพติดเป็นสิ่งอันตราย ในส่วนของการใช้กัญชายังไม่มีข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าเป็นการรักษา การใช้งบประมาณเพื่อการควบคุมยาเสพติดยังน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่สังคมต้องสูญเสียไปกับการติดยาของประชาชน การทำให้ยาเสพติดเป็นสิ่งถูกกฎหมายจะทำให้มีการใช้มากขึ้นและเพิ่มระดับการติดยามากยิ่งขึ้น การติดยามีส่วนสัมพันธ์กับอาชญากรรมและความรุนแรง นอกจากนี้เอกสารดังกล่าว ยังให้ข้อมูลด้วยว่า ในสหรัฐอเมริกาเพียงกรณีการติดสุราและยาสูบได้ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ ปัญหาสังคม และอาชญากรรมมากพออยู่แล้ว การทำให้ยาเสพติดเป็นสิ่งถูกกฎหมายจะยิ่งทำให้สถานการณ์เลวร้ายกว่าเดิม รูปแบบของยุโรปที่มีนโยบายยาเสพติดค่อนข้างเสรี ไม่ใช่รูปแบบที่เหมาะสมกับสหรัฐอเมริกา ประการสุดท้าย ปัจจุบันผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ที่ไม่มีความรุนแรงจะเข้าสู่ระบบการบำบัดรักษา มิได้เข้าเรือนจำ

กฎหมายที่เกี่ยวกับสงครามด้านยาเสพติดยังคงอยู่ในรัฐสภาของเกรสแห่งสหรัฐอเมริกา Drug Dealer Liability Act of 1999 ที่เสนอในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ผ่านสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหรัฐอเมริกาและผ่านวุฒิสภา เมื่อสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๓ กฎหมายนี้กำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งเกี่ยวกับผู้ค้ายาเสพติด สำหรับอันตรายที่เกิดจากการใช้สารควบคุมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม แม้ผู้ใช้ยาเองก็ได้รับอนุญาตให้ฟ้องเรียกร้องความเสียหาย กฎหมายฉบับนี้ต้องการให้มีการเปิดเผยทุกอย่างเกี่ยวกับแหล่งที่มาของยาเสพติดที่ผิดกฎหมายต่อเจ้าพนักงานคดียาเสพติดก่อน ในขณะที่ยังไม่ชัดเจนว่าร่างกฎหมายจะได้รับการตราเป็นกฎหมายหรือไม่ มลรัฐ ๑๓ มลรัฐ ก็รับเอาตัวอย่างของกฎหมายนี้ไปใช้แล้ว

อย่างไรก็ตาม การลงโทษคดียาเสพติดในภาพรวมของสหรัฐอเมริกาได้ลดความรุนแรงลง ทั้งนี้การบังคับใช้กฎหมายทางอาญาอย่างเข้มงวดหรือการเพิ่มโทษคดียาเสพติดเพียงอย่างเดียว อาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร ในสหรัฐอเมริกามีนโยบายไม่เหมือนกันในแต่ละมลรัฐ บางมลรัฐตีตราว่าการเสพติดยา เป็นอาชญากรรม (ผู้เสพเป็นอาชญากร) บางมลรัฐถือว่าผู้เสพเป็นผู้ป่วย ที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาทางยา ส่วนปัจจุบันบางมลรัฐกำหนดให้การเสพยาบางอย่างในปริมาณน้อย เช่น กัญชาเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย ในบางมลรัฐของสหรัฐอเมริกา แนวคิดของผู้พิพากษาในคดีได้เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน โดยคณะทำงานของ ศาลฎีกามลรัฐ Massachusetts (Special Taskforce of Massachusetts Supreme Judicial Court) เสนอความเห็นว่าการใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดไม่ได้ผลเท่าที่ควร แต่ควรส่งเสริมการบำบัดรักษามากกว่า การฟ้องคดี

### การป้องกัน

#### (๑) เป้าหมายนโยบายยาเสพติดแห่งชาติและจุดประสงค์

นโยบายควบคุมยาเสพติดแห่งชาติในประเทศสหรัฐอเมริกาอ้างว่า มีรากฐานจากการป้องกันการ การศึกษา การรักษา และการวิจัย และ "กิจกรรมการลดอุปทาน" อ้างอิงจากรายงานประจำปี ค.ศ. ๒๐๐๑ ของสำนักงานนโยบายควบคุมยาเสพติดแห่งชาติ (ONDCP) ว่า "จากการกระทำต่าง ๆ ที่สมดุลของการลดอุปสงค์ และอุปทาน เรามุ่งมั่นที่จะลดการใช้ยาเสพติดและการมีอยู่ของยาเสพติดเป็นจำนวนครึ่งหนึ่ง และลดผลกระทบ ของการใช้ยาเสพติดอย่างน้อย ๒๕% ภายในปี ๒๐๐๗" ONDCP ได้กำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ ดังนี้

- เป้าหมายที่ ๑: ให้ความรู้และทำให้เยาวชนอเมริกันสามารถที่จะปฏิเสธยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย เช่นเดียวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบ

- เป้าหมายที่ ๒: เพิ่มความปลอดภัยของพลเมืองอเมริกัน โดยการลดอาชญากรรมและความรุนแรง ที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้มากขึ้น

- เป้าหมายที่ ๓: ลดต้นทุนด้านสังคมและสาธารณสุขในด้านการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย

- เป้าหมายที่ ๔: ปกป้องน่านฟ้า เขตแดน และท้องทะเลจากการคุกคามของยาเสพติด

- เป้าหมายที่ ๕: ทำลายแหล่งยาเสพติดในประเทศและต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา มีนโยบายระดับรัฐบาลกลางที่ยังค่อนข้างมีความเข้มข้น แต่ในระดับมลรัฐ ซึ่งเคยเน้น การปราบปรามทั้งผู้ขายและผู้เสพอย่างหนักกลับเริ่มทยอยใช้นโยบายลดทอนมากขึ้นในความผิด คดียาเสพติด ชาติตะวันตกค่อนข้างจะให้น้ำหนัก โดยมองผู้เสพว่าเป็นผู้ป่วยมากกว่าจะเป็นอาชญากร ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ สหรัฐอเมริกามีกลยุทธ์สำคัญ ๗ ประการ (Office of National Drug Control Policy, 2015) กล่าวคือ

- การป้องกันการใช้ยาเสพติดในชุมชนต่าง ๆ

- การแทรกแซงในการดูแลสุขภาพ

- การบูรณาการการรักษาความผิดปกติของการใช้สารเสพติดในการดูแลสุขภาพ และการสนับสนุนการฟื้นฟู

- ทำลายวงจรของการใช้ยาเสพติดอาชญากรรมและการจำคุก

- การสกัดการค้ายาเสพติดในประเทศและการผลิต

- การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ และ

- การปรับปรุงระบบสารสนเทศการใช้ยาเสพติด

## การบริหารนโยบาย

สหรัฐอเมริกาใช้จ่ายงบประมาณด้านการควบคุมยาเสพติดแห่งชาติมีจำนวนมหาศาลกว่า ๑๘ พันล้านดอลลาร์ สำหรับปี ค.ศ. ๒๐๐๑ เพื่อสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ด้านการควบคุมยาเสพติดแห่งชาติ หน่วยงานของรัฐบาลกลาง รวมถึงกระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการคลัง ได้เข้ามามีส่วนร่วมและมักจะต้องประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น กลุ่มชุมชนที่หลากหลายและกลุ่มอาชีพต่างๆ การดำเนินการนี้ได้รับการควบคุมดูแลโดย ONDCP โดยเฉพาะกระทรวงยุติธรรมซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ และได้รับงบประมาณกว่า ๘ พันล้านดอลลาร์ในปี ค.ศ. ๒๐๐๑ หน่วยงานต่าง ๆ ได้รับงบประมาณสนับสนุนผ่านกระทรวงยุติธรรม รวมทั้งกรมราชทัณฑ์ FBI สำนักงานตำรวจสากล (INTERPOL) สำนักงานบังคับคดี (U.S. Marshals Service) สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและสัญชาติ (Immigration and Naturalization Service) และสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (Drug Enforcement Agency – DEA) โดย DEA ได้รับการกล่าวถึงพิเศษในการบริหารของกระทรวงยุติธรรมด้านนโยบายควบคุมยาเสพติด ภารกิจหน่วยงานคือการบังคับใช้กฎหมายควบคุมสารและกฎระเบียบ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและการสนับสนุนโปรแกรมที่ไม่ใช่การบังคับที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณสารควบคุมที่ผิดกฎหมาย

### ๔.กฎหมายยาเสพติดของประเทศเนเธอร์แลนด์

สำหรับกฎหมายยาเสพติด ตามกฎหมายฝิ่น (Dutch Opium Act) แบ่งยาเสพติดเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ๑) ยาเสพติดร้ายแรง (Hard Drugs or Unacceptable Risks) เช่น เฮโรอีน โคเคน ยาอี (Ecstasy) และ ๒) ยาเสพติดไม่ร้ายแรง (Soft Drugs) เช่น ผลิตภัณฑ์กัญชา (Cannabis Products) ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประเภท ๑) จะต้องระวางโทษรุนแรง

แต่สำหรับผู้กระทำผิดยาเสพติดประเภท ๒) จะไม่ถูกปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้กระทำผิดอาญา โดยรัฐจะสร้างระบบบำบัดรักษาให้กับผู้เสพ โดยเฉพาะสารเสพติดประเภทกัญชา กัญชง (Hemp Cannabis Product) แต่ผู้เสพยาเสพติดประเภท ๑) จะต้องถูกลงโทษอย่างรุนแรง ปัจจุบัน นโยบายความผิดทางอาญาสำหรับยาเสพติดไม่ร้ายแรง เช่น การมียาเสพติดประเภท ๒) ไม่เกิน ๕ กรัม จะไม่ถูกฟ้องร้องเป็นคดีอาญาภายใต้คำแนะนำของ Public Prosecution Service Guideline of 1996 เว้นแต่การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นในสถานที่ซึ่งมีเด็กและเยาวชนใช้เป็นปกติ แต่ถ้าเกี่ยวข้องกับยาเสพติดประเภท ๑) จะถูกลงโทษร้ายแรงและจะเพิ่มโทษหนึ่งในสาม หรือเพิ่มโทษจำคุกสูงสุดอีก ๑๒ ปี สำหรับการจำหน่ายยาเสพติดร้ายแรงหากกระทำผิดซ้ำเป็นนิสัย

นโยบายยาเสพติดของเนเธอร์แลนด์อย่างเป็นทางการมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ ๑) ป้องกันการใช้ยาเสพติดและการรักษาและฟื้นฟูผู้ใช้ยาเสพติด ๒) ลดอันตรายต่อผู้ใช้ ๓) ลดผู้ใช้ยาเสพติดและความปลอดภัย ๔) ต่อสู้กับการผลิตและการค้ายาเสพติดภายใน (EMCDDA. National Report 2007 : Netherlands) กรณีนี้ทำให้เกิดแรงต้านระหว่างประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศอื่น ๆ เกี่ยวกับนโยบายสำหรับกัญชา ซึ่งนักกฎหมายประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนีสนใจแบบจำลองของดัตช์ (Dutch Model) ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เบลเยียมและเยอรมันได้ทดลองแบบจำลองของดัตช์ แต่คนส่วนใหญ่ยังต่อต้านแบบจำลองนี้อยู่

การทำให้กัญชาเป็นสิ่งถูกต้องในกฎหมายของกัญชา (Legalization of Cannabis) ยังคงมีข้อโต้แย้ง การบำบัดช่วยผู้ติดยาเฮโรอีน (Heroin - Assisted Treatment) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้รับการยกย่องอย่างมาก สำหรับการพัฒนาสุขภาพและสถานการณ์ทางสังคมของผู้ป่วยยาเสพติดในประเทศเนเธอร์แลนด์ ("Heroin - Assisted Treatment (HAT) A Decade Later : A Brief Update on Science and Politics". : 552-62. July 2007)

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ กฎหมายใหม่ "Amsterdam Drugs Laws" กฎหมายนี้อนุญาตให้ขายกัญชา ในร้านกาแฟ (Coffee Shops) ได้มีผลบังคับใช้ในประเทศเนเธอร์แลนด์ที่กำหนดให้คนที่มียาบัตรสมาชิก สามารถเข้าร้านประเภทนี้ได้ โดยบัตรนี้ใช้ได้เฉพาะที่อาศัยอยู่ในประเทศเนเธอร์แลนด์ที่จำเป็นต้องใช้ สำหรับบัตร (เรียก "Weed Pass") บัตรนี้ได้นำมาใช้ทันทีโดยหลายจังหวัดรวมทั้งเมือง Maastricht และ Eindhoven และอัมสเตอร์ดัมในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ แต่เกิดการต่อต้านอย่างรุนแรงจากนายกเทศมนตรี ของกรุงอัมสเตอร์ดัมและเจ้าของร้านกาแฟจำนวนมากในอัมสเตอร์ดัม รัฐบาลตัดสินใจที่จะอนุญาตให้ แต่ละจังหวัดได้ตรวจสอบนโยบายของตัวเอง ซึ่งอัมสเตอร์ดัมปฏิเสธบัตรสมาชิกนี้และการขายกัญชา ยังคงได้รับอนุญาตแก่ผู้ที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป (Amsterdam Drugs, Amsterdam Drug Laws) จากการทดลองนี้ มีร้านกาแฟจำนวนไม่มากในภาคใต้ของประเทศเนเธอร์แลนด์ที่พร้อมใช้กฎหมายใหม่นี้ แต่ผู้อยู่อาศัยจะ พุดถึงปัญหาอาชญากรรมที่สูงขึ้น เพราะการค้ายาเสพติดตามท้องถนน (Coffee Shop Owners Lose Court Battle Against Ban on Tourists. The Amsterdam Herald. 11 June 2012)

ประเทศเนเธอร์แลนด์ตีความอนุสัญญาไปในทางที่เป็นคุณกับการใช้ยาเสพติด ทั้งที่เป็นรัฐภาคี ของอนุสัญญาเดี่ยว ค.ศ. ๑๙๖๑ และ ค.ศ. ๑๙๘๘ แต่ตีความแตกต่างออกไป โดยการจำหน่ายและลักลอบ ค้ายาเสพติดจะมีความผิดและรับโทษอย่างรุนแรง แต่ผู้เสพยาเสพติดจะไม่ถูกปฏิบัติอย่างผู้กระทำความผิดอาญา ทั้งนี้ นโยบายหลักคือ การดูแลรักษาผู้เสพยาเสพติด เพราะหากปล่อยไว้จะกระทบต่อปัญหาสุขภาพ ของสังคมโดยรวม ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐบาลได้จัดตั้งคณะทำงานระดับชาติเกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชกัญชง พืชเฮมพ์ (National Taskforce on Organized Hemp Cultivation)

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐบาลเนเธอร์แลนด์ได้รับการสนับสนุนจากเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิก รัฐสภาตัดสินใจห้ามการเพาะปลูกและการใช้เห็ดหลอน (Entheogenic Mushrooms) เนื่องจากการเสียชีวิต ของผู้ใช้ไม่ได้เกิดโดยตรงจากการใช้ แต่เกิดจากอุบัติเหตุร้ายแรงที่เกิดขึ้นในขณะที่ที่อยู่ภายใต้อิทธิพล ของเห็ดมายานี้ (Macintyre, 2007) ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เห็ดหลอนประเภททั้งหมดถูกห้ามแต่ยังมีจำหน่ายอยู่ ในร้าน "Smartshops" ร้านค้าในเมืองดัตช์ที่ขายยาสมุนไพรที่เกี่ยวข้อง (BBC News. 2008-04-26)

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีผู้เสพยาเสพติดจำนวนประมาณ ๓๒๓,๐๐๐ ราย หรือประมาณร้อยละ ๒.๕ ของประชากรทั้งหมด โดยเสพยาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น รัฐบาลจึงพิจารณาเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ในการห้าม มิให้มีกัญชาภายในประเทศ ดังนั้น ในทางปฏิบัติ (De Facto) จะไม่ปฏิบัติต่อผู้เสพยา เช่นผู้กระทำความผิดอาญา แต่จะเข้ากระบวนการบำบัดรักษา ตามนโยบายลดทอนความผิดทางอาญาและลดอันตรายจากการใช้ยา (Decriminalization & Harm Reduction Program) ผู้เสพยาสามารถซื้อกัญชาได้จากร้านกาแฟ ที่ได้รับอนุญาต (Licensed Coffee Shops) ซึ่งจะต้องไม่อนุญาตให้เด็กและเยาวชนเข้าไปในร้านค้าของตน และไม่มีโฆษณาเชิญชวน นโยบายนี้ได้ดำเนินการภายใต้บทสันนิษฐานที่ว่า การอนุญาตให้จำหน่ายกัญชา จะทำให้ลดส่วนแบ่งตลาดกัญชาที่ผิดกฎหมายลง และลดอันตรายจากสารเคมีหรือสารพิษต่าง ๆ ต่อผู้เสพได้



เนเธอร์แลนด์ถือเป็นหนึ่งในประเทศของทวีปยุโรปที่มีนโยบายให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและเสพยาเสพติดที่ไม่มีโทษรุนแรงได้อย่างเสรี อย่างไรก็ตาม การใช้ยาเสพติดเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายส่งเสริมสุขภาพและต่อต้านอาชญากรรมของรัฐบาลผสมที่เข้ามาบริหารประเทศ นโยบายนี้ใช้กับประชากรในประเทศ แต่ห้ามชาวต่างชาติเสพยาเสพติด และนโยบายนี้ได้รับการสนับสนุนจากนายเกิร์ท วิลเดอर्स นักการเมืองผู้มีจุดยืนต่อต้านผู้อพยพชาวต่างชาติ และพรรคการเมืองขวาจัดของเขา ทั้งนี้ แผนการควบคุมนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา ภายใต้กฎหมายใหม่ จะมีเพียงพลเมืองชาวดัตช์เท่านั้นที่มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกของร้านกัญชาต่าง ๆ ภายในประเทศ ขณะที่ร้านค้าแต่ละแห่งก็จะเปิดรับสมาชิกได้ไม่เกิน ๑,๕๐๐ ราย อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่บางคนกลับเห็นว่านโยบายดังกล่าวจะผลักดันให้ผู้ประกอบกิจการร้านกัญชาในประเทศ หันไปค้าขายยาเสพติดชนิดนี้ในรูปแบบ "ใต้ดิน" แทน (มติชนออนไลน์ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔)

ในขณะเดียวกัน รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายในการรักษาบำบัด โดยความร่วมมือของกระทรวงยุติธรรมและความมั่นคงสาธารณะ (Public Security, Justice) และเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น ดำเนินนโยบาย ๓ ฝ่าย ระหว่างนายกเทศมนตรี (Mayor) หัวหน้าพนักงานอัยการประจำเขต และหัวหน้าตำรวจ นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ภายใต้แนวคิดที่ว่า “การดำรงชีวิตอยู่อย่างถูกสุขภาวะและอนามัย” โดยสถาบันสุขภาพจิตและการติดยา (The Netherlands Institute of Mental Health and Addiction) หรือสถาบันทริมบอส (Trimbos Institute) เพื่อให้ความรู้ถึงอันตรายของยาเสพติดต่อสังคมและโรงเรียน รวมทั้งการมีระบบที่ปรึกษาสายด่วน ๒๔ ชั่วโมง เรียกว่า “The 24 Hour National Drug Info Hot Line”

สำหรับนโยบายการลดอันตรายจากการเสพยาเสพติด หรือโปรแกรมการลดอันตราย (The Harm - Reduction Programs) ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง โดยสำนักงานติดตามข้อมูลาระดับชาติ (National Drug Monitor : NDM) ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการรักษาโดยสมัครใจได้มากกว่าร้อยละ ๗๕ ระบบนี้จะมีการแจกจ่ายเข็มที่สะอาดปราศจากเชื้อโรค (The Needle Supply and Exchange Programs of Syringe) เพื่อลดอัตราการตายและการติดเชื้อ HIV เป็นต้น โดยจัดตั้งเป็นคลินิกผู้ป่วยนอกและศูนย์บำบัดรักษา สำหรับผู้ติดยาเสพติดทุกประเภท ซึ่งประสบผลสำเร็จอย่างมากในการลดจำนวนผู้เสพยาและลดอัตราการเสพยาเสพติดลง เนเธอร์แลนด์ยังใช้ระบบบังคับบำบัดสำหรับผู้ติดยาจนเป็นนิสัย ซึ่งอาจจะใช้เวลาในการรักษาและจำคุกผู้นั้นไว้เป็นเวลาไม่เกิน ๒ ปี พร้อมกับการฝึกอบรมอาชีพไปพร้อม ๆ กัน

นโยบายยาเสพติดของประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งได้ชื่อว่า “ยีนนอกกระแสหลัก” ระหว่างประเทศของการควบคุมยาเสพติด ลักษณะของนโยบายนี้ก็คือความพยายามที่จะหาจุดสมดุลที่เหมาะสมระหว่างด้านหนึ่งเน้นการลดอุปทาน โดยวิธีการพิจารณาคดี และอีกด้านหนึ่งลดทั้งความต้องการและอันตรายโดยวิธีการสาธารณสุข

การค้ายาเสพติดเป็นปรากฏการณ์ที่ค่อนข้างใหม่ในประเทศเนเธอร์แลนด์ อย่างไรก็ตาม ในช่วงต้นศตวรรษที่ ๒๐ อุตสาหกรรมยาเสพติด (The Dutch Pharmaceutical Industries) ได้มีส่วนร่วมอย่างมากในการผลิตของทั้งฝิ่นและโคเคน (Opiates and Cocaine) และยาเหล่านี้ถูกส่งออกในปริมาณมากหลังจากที่พระราชบัญญัติฝิ่น (๑๙๑๙) เข้ามามีผลบังคับใช้ จนถึงปี ค.ศ. ๑๙๖๐ การสูบฝิ่นเงิน และการใช้กัญชาดำ (Black Marijuana Users) ได้รับผลกระทบ ต่อมาความพยายามในการควบคุมยาเสพติดได้เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ช่วงแรกกัญชาเป็นเป้าหมายหลัก แล้วต่อมามุ่งไปที่เฮโรอีนและโคเคน (Marcel De Kort and Dirk J. Korf 1992)

.....

## ภาคผนวก

- : สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร  
ตัวนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๖๖๓ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๔  
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา
- : ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ  
ของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
(คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ  
ของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
(นายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ  
กับคณะเป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ  
ของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
(นายเทพไท เสนพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์  
กับคณะเป็นผู้เสนอ)

“วุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๖๐ วัน”  
(๑)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ ๕๓๘
วันที่ ๑ ก.พ. ๒๕๖๔
เวลา ๑๑:๓๘ น.

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๔/๖๖๓



สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์  
สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ  
แห่งราชอาณาจักรไทย

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)  
วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติยาเสพติด  
ให้โทษ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ

ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป  
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๖

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายชวน หลีกภัย)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๗๒๖/๒๕๖๔ วันที่ ๑ ก.พ. ๒๕๖๔
เวลา ๑๕:๕๑ น.
ดำเนินการประชุม

กลุ่มงานนิติ
รับที่ ๑ (๑) วันที่ ๑ ก.พ. ๒๕๖๔
วันที่ ๑ ก.พ. ๒๕๖๔
เวลา ๑๓:๒๕ น.
ดำเนินการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๗๕๑๑

สารบบ

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....  
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

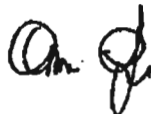
---

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)  
ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายพยม พรหมเพชร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)  
และร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายเทพไท เสนพงศ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)  
ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่  
๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุม  
ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง  
เพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)  
วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับ  
ร่างพระราชบัญญัตินี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญฯ

ร่างพระราชบัญญัตินี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ว่าที่ ร.ต.ต.



(อาพิชต์ สุขะนันท์)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน  
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกหลักการและเหตุผล  
ประกอบร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..)  
พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังต่อไปนี้

- (๑) ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๕))
- (๒) ยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกาศให้ท้องที่ใดเป็นท้องที่ที่ทำการเสพพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิด (ยกเลิกมาตรา ๕๘/๒)
- (๓) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อม (ยกเลิกมาตรา ๗๕ วรรคสาม มาตรา ๗๖ วรรคสอง มาตรา ๗๖/๑ วรรคสามและวรรคสี่ และมาตรา ๙๒ วรรคสอง)

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๗๒ มิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลและบริบทของสังคมไทยในบางพื้นที่ที่มีการบริโภคพืชกระท่อมตามวิถีชาวบ้าน สมควรยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล  
ประกอบร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..)  
พ.ศ. ....

**หลักการ**

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกพีชกระท่อมออกจากยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ (๕))
๒. ให้ยกเลิกบทกำหนดโทษในความคิดเกี่ยวกับพีชกระท่อม (ยกเลิกความในมาตรา ๕๘/๒ มาตรา ๗๕ วรรคสาม มาตรา ๗๖ วรรคสอง มาตรา ๗๖/๑ วรรคสาม และวรรคสี่ และมาตรา ๙๒ วรรคสอง)

**เหตุผล**

ด้วยปัจจุบันพีชกระท่อมถูกจัดเป็นยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งหลายประเทศไม่ได้กำหนดให้พีชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ประเทศไทยได้เคยมีการศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการยกเลิกพีชกระท่อมออกจากยาเสพติดให้โทษมาอย่างต่อเนื่องและพบว่าพีชกระท่อมส่งผลต่อร่างกายเพียงเล็กน้อย ประกอบกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ได้แก่ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๗๑ และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ ก็ไม่ได้กำหนดให้พีชกระท่อมเป็นยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องควบคุมตามอนุสัญญาดังกล่าว ดังนั้น จึงสมควรที่จะยกเลิกพีชกระท่อมออกจากยาเสพติดให้โทษ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นายพยม พรหมเพชร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)



บันทึกหลักการและเหตุผล  
ประกอบร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..)  
พ.ศ. ....

**หลักการ**

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังต่อไปนี้

๑. กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ให้ความเห็นชอบต่อผู้อนุญาตในการอนุญาตให้ผลิตพืชกระท่อมตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) (มาตรา ๓)

๒. กำหนดให้กรณีเจ้าบ้านตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรผลิตพืชกระท่อมในที่อยู่ที่ตนมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนจำนวนไม่เกินหนึ่งต้น ให้กระทำได้เมื่อได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้คุณสมบัติของผู้อนุญาตในกรณีพืชกระท่อม ตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๕)

๔. กำหนดหน้าที่ผู้อนุญาตผลิตพืชกระท่อมตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) ให้มีหน้าที่ควบคุมการใช้พืชกระท่อมในครัวเรือนให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต รายงานการใช้พืชกระท่อม แจกเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบกรณีพืชกระท่อมถูกโจรกรรม สูญหาย หรือถูกทำลาย รวมถึงการเลิกผลิตพืชกระท่อม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๖)

๕. กำหนดให้การเสพพืชกระท่อมตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๕๘ (มาตรา ๗)

๖. กำหนดวิธีการเกี่ยวกับการพิจารณาคำขอผลิตพืชกระท่อมที่ได้ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา โดยให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งให้ผู้ยื่นคำขอดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘)

๗. กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๙)

**เหตุผล**

โดยที่ปัจจุบันพืชกระท่อมถูกจัดเป็นยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งขณะนี้หลายอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยยาเสพติดให้โทษนั้นก็ได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องควบคุมตามอนุสัญญาแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังปรากฏผลการวิจัยว่า สารสกัดจากพืชกระท่อมมีประโยชน์ทางการแพทย์เป็นอย่างมากซึ่งหลายประเทศทั่วโลกได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้มีการอนุญาตให้ประชาชนใช้พืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในการรักษาโรคได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อเปิดโอกาส

(๖)

- ๒ -

ให้ประชาชนสามารถปลูกพืชกระท่อมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในครัวเรือน โดยให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของบ้านสามารถปลูกพืชกระท่อมในที่อยู่ที่ตนมีชื่อในทะเบียนบ้านจำนวนไม่เกินครัวเรือนละหนึ่งต้น เพื่อประโยชน์ในทางอื่น นอกจากประโยชน์ของทางราชการ การแพทย์ การรักษาผู้ป่วย หรือการศึกษาวิจัยและพัฒนา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นายเทพไท เสนพงศ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ร่าง  
พระราชบัญญัติ  
ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..)  
พ.ศ. ....

.....  
.....  
.....

.....  
.....  
.....  
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

.....  
.....  
.....  
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..)  
พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ  
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความใน (๕) ของวรรคหนึ่งของมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ  
ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๕) ประเภท ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท ๑ ถึงประเภท ๔  
เช่น กัญชา”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกมาตรา ๕๘/๒ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ  
พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกวรรคสามของมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติด  
ให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกวรรคสองของมาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติด  
ให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกวรรคสามและวรรคสี่ของมาตรา ๗๖/๑ แห่งพระราชบัญญัติ  
ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗)  
พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกวรรคสองของมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ  
พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

.....  
.....

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

*ปิยนดา รอดมัย*

(นางปิยนดา รอดมัย)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๑

สำนักการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกวิเคราะห์สรุป  
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๗๒ มิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับ หลักสากลและบริบทของสังคมไทยในบางพื้นที่ที่มีการบริโภคพืชกระท่อม ตามวิถีชาวน้ำาน สมควรยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

๑. กำหนดยกเลิกพืชกระท่อมออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (ร่างมาตรา ๓)
๒. ยกเลิกบทบัญญัติที่ให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษประกาศท้องที่ที่ทำการเสพพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ร่างมาตรา ๔)
๓. ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๕ ร่างมาตรา ๖ ร่างมาตรา ๗ และร่างมาตรา ๘)

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

การยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ทำให้สามารถบริโภคพืชกระท่อมตามวิถีชาวน้ำานในบางพื้นที่ได้ เป็นการลดจำนวนผู้กระทำความผิดจากคดียาเสพติด ลดภาระหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมในการปราบปรามคดีอาชญากรรมที่ไม่ร้ายแรง และทำให้พืชกระท่อมเป็นพืชทั่วไปที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) มีข้อสังเกตว่า หากรัฐบาลมีนโยบายที่จะยกเลิกพืชกระท่อมจากกรณีเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ควรกำหนดให้กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการควบคุมดูแลวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและยาเสพติดให้โทษ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการควบคุมพืชดังกล่าว รวมทั้งให้มีกฎหมายควบคุมพืชดังกล่าวเป็นการเฉพาะด้วย

สรุปสาระสำคัญของ  
ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังต่อไปนี้

๑. ยกเลิกพืชกระท่อมออกจากยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ (๕))
๒. ยกเลิกบทกำหนดโทษในความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อม (ยกเลิกความในมาตรา ๕๘/๒ มาตรา ๗๕ วรรคสาม มาตรา ๗๖ วรรคสอง มาตรา ๗๖/๑ วรรคสาม และวรรคสี่ และมาตรา ๙๒ วรรคสอง)

(นายพยม พรหมเพชร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)



บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ  
ของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..)  
พ.ศ. ....

๑. กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ให้ความเห็นชอบต่อผู้อนุญาตในการอนุญาตให้ผลิตพืชกระท่อมตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) (มาตรา ๓)
๒. กำหนดให้กรณีเจ้าบ้านตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรผลิตพืชกระท่อมในที่อยู่ที่ตนมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนจำนวนไม่เกินหนึ่งตัน ให้กระทำได้เมื่อได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๔)
๓. กำหนดให้คุณสมบัติของผู้อนุญาตในกรณีพืชกระท่อม ตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๕)
๔. กำหนดหน้าที่ผู้รับอนุญาตผลิตพืชกระท่อมตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) ให้มีหน้าที่ควบคุมการใช้พืชกระท่อมในครัวเรือนให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต รายงานการใช้พืชกระท่อม แจกเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาต ทราบกรณีพืชกระท่อมถูกโจรกรรม สูญหาย หรือถูกทำลาย รวมถึงการเลิกผลิตพืชกระท่อม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๖)
๕. กำหนดให้การเสพพืชกระท่อมตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๕๘ (มาตรา ๗)
๖. กำหนดวิธีการเกี่ยวกับการพิจารณาค่าของผลิตพืชกระท่อมที่ได้ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา โดยให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งให้ผู้ยื่นคำขอดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘)
๗. กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๙)

(นายเทพไท เสนพงศ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)





## “การตราพระราชบัญญัติของรัฐสภา”

“มาตรา ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๕ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ ที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, มาตรา ๘๑)

ออกแบบโดย : สำนักการพิมพ์  
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๐ ๒๕๓๑ ๙๔๑๙, ๐ ๒๕๓๑ ๙๔๗๑ - ๒, ๐ ๒๕๓๑ ๙๔๗๕

